

Actieplan Jeugdwerkloosheid regio Rivierenland 2021-2025

Focus en verbinding!

Managementsamenvatting

Aanleiding

Jongeren hebben relatief veel last van de coronacrisis. Ze hebben vaker een flexibel contract. Bovendien werken veel jongeren in sectoren die hard zijn getroffen door de crisis zoals de horeca. Voor schoolverlaters betekent de afnemende werkgelegenheid minder kansen op een eerste baan. Dit alles zien we terug in de werkloosheidscijfers. Vooral onder jongeren liep de werkloosheid in 2020 snel op, sneller dan de algemene werkloosheid. Hoewel jongeren goed kunnen herstellen van kortdurende werkloosheid, is het belangrijk om langdurige werkloosheid te voorkomen. Een slechte start heeft grote gevolgen voor jongeren, ook op de lange termijn (het zogenaamde 'littekeneffect'). Dit is voor het kabinet aanleiding geweest om in te zetten op de bestrijding van de jeugdwerkloosheid en hiervoor aan de arbeidsmarktregio's ook geld beschikbaar te stellen.

Jongeren zijn degenen die onze toekomstige welvaart moeten opbouwen in een vergrijzende samenleving. Daarom zijn jongeren een belangrijke economische kracht voor de regio. Jongeren brengen nieuwe skills, dragen bij aan innovatie en zijn belangrijke consumenten. Investeren in jeugdwerkloosheid loont dan ook. Daarbij geldt: losse projecten hebben weinig effect. Om meerwaarde en duurzame effecten voor jongeren te creëren is een doelgerichte en samenhangende aanpak nodig. Dit vraagt om nauwe samenwerking tussen partijen in het jongerenveld. Hiertoe is dit actieplan jeugdwerkloosheid opgesteld voor de arbeidsmarktregio Rivierenland. Het plan betreft de periode 2021 tot en met 2025.

Werkwijze

Om te komen tot een actieplan voor de korte termijn en een meer samenhangende en effectieve aanpak van de jeugdwerkloosheid op de langere termijn in regio Rivierenland is dit actieplan jeugdwerkloosheid gezamenlijk met regionale partners ontwikkeld. Hierin bouwen we voort op succesvolle bestaande initiatieven en projecten in Rivierenland die er toe doen. Dit doen we door in te zetten op verbinding en samenhang met een duidelijke focus op de belangrijkste aandachtspunten én op het versterken van de al aanwezige energie en kracht in de bestrijding van de jeugdwerkloosheid.

Doel actieplan

In dit actieplan hebben we geformuleerd wat we willen bereiken: de startpositie van jongeren zonder goed arbeidsmarktperspectief duurzaam versterken door ervoor te zorgen dat ze op een laagdrempelige wijze de best passende hulp krijgen. Dit realiseren we door acties voor de korte termijn, die ook bijdragen aan een structurele verbetering van onze regionale jongerenaanpak. Hierbij ligt de focus op het voorop stellen van het belang van de jongere en het bundelen van de krachten.

Doelgroep actieplan

Om tot een afbakening te komen is de doelgroep als volgt geformuleerd: jongeren in de leeftijd van 16 tot 27 jaar zonder goed arbeidsmarktperspectief. Veelal gaat het om:

- Jongeren zonder startkwalificatie (schoolverlaters PRO, VSO, ISK, MBO-niveau 1 en uitvallers MBO-niveau 2);
- Jongeren die in hun laatste schooljaar zitten met risico op uitstroom naar werkloosheid;
- Jongeren die hun baan hebben verloren of hun baan dreigen te verliezen;
- Kwetsbare jongeren vanuit zorg/hulpverlening voor henzelf of gezinsleden;
- Jonge statushouders en kinderen van arbeidsmigranten.

Belangrijkste conclusies analyse

- Beperkte impact van Corona op jeugdwerkloosheid
- Impact Corona vooral op het terrein van eenzaamheid en psychische belastbaarheid
- Relatief kleinschalige regio waardoor goed zicht op jongeren
- Vele mooie initiatieven voor jongeren, maar gebrek aan verbinding, overzicht en regie
- Geografische spreiding belemmert de uitvoering van acties op regionale schaal
- Jongerenparticipatie bij het aanpakken van problemen is beperkt

Leidende principes

Bij dit actieplan hanteren wij een aantal waarden die algemeen sturend zijn bij de uitvoering van het actieplan. Het gaat hier om de volgende leidende principes:

1. Het belang van de jongere voorop
2. Acties op de korte termijn, die ook bijdragen aan structurele verbetering en innovaties van de regionale jongerenaanpak
3. Focus en samenhang
4. Voortbouwen op wat goed werkt: verbinden en versterken van bestaande succesvolle initiatieven
5. Eigenaarschap in samenwerking
6. Lerende community
7. Regionale schaal met aandacht voor de verschillen per gemeente en zoveel mogelijk dichtbij de jongeren georganiseerd

Twee sporen voor het actieplan

Op basis van de analyse zijn we tot de volgende twee sporen gekomen met onderliggende uitdagingen:

- ***Spoor 1: Bestrijding directe effecten Corona***

Uitdagingen:

- Psychische belastbaarheid en eenzaamheid
- Hulp bij de overstap naar of combineren van leren en werk
- Hulp bij (dreigende) werkloosheid naar werken en/of leren

- ***Spoor 2: Naar een toekomstbestendige jongerenaanpak***

Uitdagingen:

- Overzicht
- Integrale samenwerking en regievoering
- Langdurige monitoring

- Betrekken van jongeren

De acties

De belangrijkste conclusies die voortgekomen zijn uit de analyse, zijn vertaald naar vier concrete acties die zijn getoetst aan de leidende principes:

1. Ontwikkeling van een regionale integrale jongerenaanpak met bestuurlijke agendering voor belemmeringen en systeemfouten;
2. Extra inzet op psychische belasting en eenzaamheid;
3. Ontwikkeling van een jongerenplatform;
4. Ontwikkeling van een digitale sociale kaart.

Uitvoering van het actieplan

De realisatie van het doel en onderliggende acties en het monitoren van en sturen op de voortgang, is een samenspel van de gezamenlijke partners. De gezamenlijke partijen hebben elkaar nodig om het actieplan te realiseren. Na vaststelling van de regionale agenda, wordt een start gemaakt met de uitvoering van het actieplan door:

- voor elke in het actieplan opgenomen actie een projectgroep te formeren (evt. >1 actie ondergebracht bij één projectgroep, indien dit inhoudelijk wenselijk is);
- voor elke in het actieplan opgenomen actie door de betreffende projectgroep (volgens een format) een plan van aanpak te maken.

Elk plan van aanpak wordt getoetst binnen de standaard overleg- en besluitvormingsstructuur van RW-POA Rivierenland, waarna de actie bij akkoord uitgevoerd wordt conform het plan van aanpak.

Omdat het programmamanagement voor het regionaal arbeidsmarktbeleid belegd is bij het programmabureau RW-POA Rivierenland, zal zij de volgende rol hebben in de verdere realisatie van het actieplan:

- zorgdragen voor centrale monitoring, proces van verantwoording en evaluatie;
- ondersteuning met communicatie, afstemming, verbinding, financiering, et cetera.

Periodieke monitoring (eens per 6 maanden) door het programmabureau RW-POA Rivierenland vindt plaats aan de hand van in dit actieplan geformuleerde richtlijnen m.b.t. focus en effectiviteit, tijdspad en financiën. Daarnaast zal eenmaal per jaar de realisatie geëvalueerd worden door het programmabureau RW-POA Rivierenland volgens in dit actieplan geformuleerde evaluatiecriteria t.a.v. relevantie, uitvoering, effectiviteit, efficiëntie, tevredenheid/draagvlak, lessen voor de toekomst.

Vervolgproces

De planning is om na de zomer van 2021 te starten met de realisatie van het actieplan. Dit doen we niet voor maar *met* de partners. Er worden meerdere sessies belegd (plenair en/of in subgroepen), te beginnen op 23 september 2021. Uitkomst hiervan zijn een plan van aanpak per actie. Deze plannen worden voorgelegd aan het RW-POA Rivierenland. Na akkoord volgt realisatie.

Inhoud

Managementsamenvatting	2
1. Inleiding	7
2. Aanpak Jeugdwerkloosheid van het kabinet	9
3. Doel en doelgroep van het actieplan	10
3.1 Noodzaak en doel	10
3.2 Doelgroep.....	10
4. Het kader: onderwijs, arbeidsmarkt en maatschappelijke invloeden in Rivierenland	12
4.1 Onderwijs in Rivierenland	12
4.2 De arbeidsmarkt in Rivierenland.....	18
4.2.1 Kenmerken van de arbeidsmarkt in Rivierenland.....	18
4.2.2 Belangrijkste uitdagingen voor de arbeidsmarkt in Rivierenland	20
4.3 Maatschappelijke invloeden en ontwikkelingen	21
5. Jongeren in Rivierenland	24
5.1 De ‘staat van de jeugd’ in Rivierenland	24
5.2 Werkloosheid onder jongeren in Rivierenland	25
5.3 De jongerenaanpak in de regio	29
6. Landelijke bevindingen en aanbevelingen	33
6.1 Het effect van Corona op jongeren, landelijke bevindingen	33
6.2 Aanbevelingen uit het land.....	34
7. SWOT-analyse Rivierenland	37
8. Onze aanpak jeugdwerkloosheid	41
8.1 Belangrijkste conclusies uit de analyse.....	41
8.2 Van analyse naar actieplan	42
8.3 Leidende principes	44
8.4 Acties.....	46

9. Uitvoering actieplan	51
9.1 Realisatie van het actieplan	51
9.2 Monitoring en evaluatiecriteria	51
Bijlage 1. Literatuurlijst	53
Bijlage 2. Specifiek op jongeren gerichte projecten Jeugdwerkloosheid Rivierenland	54
Bijlage 3. Overzicht extra middelen bestrijding jeugdwerkloosheid	62
Bijlage 4. Geïnterviewde personen	71

1. Inleiding

Jongeren hebben relatief veel last van de coronacrisis. Ze hebben vaker een flexibel contract. Bovendien werken veel jongeren in sectoren die hard zijn getroffen door de crisis zoals de horeca. Voor schoolverlaters betekent de afnemende werkgelegenheid minder kansen op een eerste baan. Dit alles zien we terug in de werkloosheidscijfers. Vooral onder jongeren liep de werkloosheid in 2020 snel op, sneller dan de algemene werkloosheid.

In Rivierenland een gematigder beeld dan landelijk

Uit cijfers van UWV blijkt voor de regio Rivierenland dat het aantal geregistreerde werkzoekende jongeren (tot 27 jaar) zonder dienstverband in januari 2021 met 11,2% gestegen was ten opzichte van januari 2020. Dit tegenover een stijging van 7,3% onder de gehele beroepsbevolking van Rivierenland. Dit is geen vreemd verschijnsel. De jeugdwerkloosheid ligt verhoudingsgewijs altijd boven de algehele werkloosheid. Jongeren raken in een periode van laagconjunctuur sneller werkloos dan oudere werkzoekenden, maar raken zodra de economie enigszins aantrekt ook weer als eerste aan de slag. Dit komt doordat de jeugdwerkloosheid sneller reageert op veranderingen in de conjunctuur. In Rivierenland zien we daarnaast dat de werkloosheid altijd lager ligt dan de landelijke trend. De landelijke stijging van de jeugdwerkloosheid lag op 19,5% tegenover 11,2% op schaal van Rivierenland. Dit heeft ook te maken met de werkgelegenheidsstructuur van Rivierenland: sterke aanwezigheid van sectoren die minder te lijden hebben onder de Coronacrisis; zwaar getroffen sectoren als luchtvaart, sierteelt, horeca en cultuur, sport & recreatie minder sterk aanwezig.

Subgroepen jongeren geraakt door Corona

Met name vsv'ers, vso/pro, praktisch en middelbaar geschoolde jongeren (vooral BOL) en jongeren met een migratieachtergrond hebben in coronatijd moeite om werk te vinden. Dat vooral jongeren uit deze groepen getroffen worden heeft veel te maken met hun arbeidsmarktpositie. In de door Corona geraakte sectoren werken juist veel van deze jongeren, zoals de horeca, detailhandel, cultuur en evenementenbranche. Daarnaast hebben deze jongeren veelal een klein, tijdelijk of flexcontract. En juist in deze categorie verdween veel werkgelegenheid.

Noodzaak om in te grijpen

Hoewel jongeren goed kunnen herstellen van kortdurende werkloosheid, is het belangrijk om langdurige werkloosheid te voorkomen. Een slechte start heeft grote gevolgen voor jongeren, ook op de lange termijn (het zogenaamde 'littekeneffect').

Landelijke steunpakketten en een samenhangende aanpak

Het kabinet heeft steunpakketten vrijgemaakt om jongeren in Coronatijd te ondersteunen. Doordat het gaat om verschillende geldstromen ligt versnippering op de loer. Losse projecten hebben weinig effect. Om meerwaarde en duurzame effecten voor jongeren te creëren is een doelgerichte en samenhangende aanpak nodig. Dit vraagt om nauwe samenwerking tussen partijen in het jongerenveld.

Werkwijze

Om te komen tot een actieplan voor de korte termijn en een meer samenhangende en effectieve aanpak van de jeugdwerkloosheid op de langere termijn in regio Rivierenland is dit actieplan jeugdwerkloosheid gezamenlijk met regionale partners ontwikkeld. Hierin bouwen we voort op succesvolle bestaande initiatieven en projecten in Rivierenland die er toe doen. Dit doen we door in te zetten op verbinding en samenhang met een duidelijke focus op de belangrijkste aandachtspunten én op het versterken van de al aanwezige energie en kracht in de bestrijding van de jeugdwerkloosheid.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de aanpak bestrijding jeugdwerkloosheid van het kabinet. In **hoofdstuk 3** wordt vervolgens het doel en de doelgroep van dit actieplan beschreven.

Hoofdstuk 4 t/m 6 schetsen de uitkomsten van de analyse vanuit de deskresearch en interviews met inhoudelijke experts en partners die werkzaam zijn op het terrein van (kwetsbare) jongeren en arbeidsmarkt/onderwijs.

Hoofdstuk 7 toont vervolgens een vertaling van de analyse uit hoofdstuk 4 t/m 6 in een SWOT. De kern van de SWOT is om vanuit de analyse de sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen ten aanzien van de bestrijding van de jeugdwerkloosheid in Rivierenland te benoemen. Door de bevindingen uit de SWOT met elkaar te confronteren, zijn de belangrijkste aandachtspunten voor de bestrijding van de jeugdwerkloosheid bepaald voor het actieplan.

In **hoofdstuk 8** wordt de vertaling gemaakt van analyse naar concrete acties die handen en voeten geven aan de bestrijding van de jeugdwerkloosheid, waarna afsluitend in **hoofdstuk 9** wordt beschreven hoe we aan de slag gaan met de uitvoering van het actieplan, inclusief de wijze waarop gemonitord en geëvalueerd gaat worden.

2. Aanpak Jeugdwerkloosheid van het kabinet

De aanpak bestrijding jeugdwerkloosheid van het kabinet, bestaat uit de volgende onderdelen:

➤ *Regionale aanpak jeugdwerkloosheid*

Vanuit het ministerie van SZW zijn diverse maatregelen ingezet:

- De centrumgemeente van elke arbeidsmarktregio heeft extra geld gekregen om een eigen regionale aanpak van de jeugdwerkloosheid te coördineren en daar de partners in de regio bij te betrekken.
- Om jongeren te ondersteunen naar school of werk kan de regio gebruik maken van verschillende budgetten uit het steun- en herstelpakket. Welk budget ingezet kan worden, hangt af van de situatie van de jongere.
- Jongeren die werkloos dreigen te worden of net zijn geworden en extra ondersteuning nodig hebben, kunnen een beroep doen op de dienstverlening van het Regionaal Mobiliteitsteam.
- Gemeenten kunnen – met extra middelen voor gemeentelijke dienstverlening – jongeren ondersteunen die hun baan al hebben verloren en door hun beperkte WW-rechten relatief snel in de bijstand terecht zijn gekomen. De gemeenten kunnen deze middelen ook gebruiken om kwetsbare jongeren terug naar school of werk te helpen, die door hun persoonlijke situatie geen recht op een uitkering hebben en daardoor buiten beeld dreigen te raken. Gemeenten kunnen hiertoe maandelijks een rapport ontvangen van het Inlichtingenbureau waarin staat om welke jongeren het gaat.
- Scholen en gemeenten krijgen in 2020 en begin 2021 specifiek budget voor een integrale aanpak om kwetsbare schoolverlaters te laten doorleren of te ondersteunen naar werk

➤ *Specifieke inzet op kwetsbare schoolverlaters*

Voor kwetsbare schoolverlaters zet het ministerie van SZW in op doorleren dan wel ondersteuning bij het vinden van werk conform drie maatregelen die in elkaars verlengde liggen:

- Scholen begeleiden laatstejaars pro/vso leerlingen en mbo-studenten bij verder doorleren of het maken van de overstap naar werk in vroege afstemming met de gemeente. Hierbij wordt gekeken of de stage of leerbaan omgezet kan worden in een volgende stage of leerbaan of in een baan. Voor jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond is het belangrijk dat zij ook aandacht besteden aan het tegengaan van discriminatie.
- Gemeenten ondersteunen jongeren die het onderwijs verlaten naar werk, eventueel in combinatie met bij-/omscholing als dat hun kans op (duurzaam) werk vergroot. Voor dit laatste kunnen gemeenten gebruik maken van de extra middelen die in het steun- en herstelpakket beschikbaar worden gesteld voor mbo-praktijkleren, waarbij werken wordt gecombineerd met het doen van een deel van een mbo-opleiding resulterend in een mbo-certificaat of mbo-praktijkverklaring.
- Gemeenten en scholen verzorgen samen de nazorg, zodat kwetsbare schoolverlaters zonder baan naar de juiste instantie doorverwezen kunnen worden voor ondersteuning terug naar school of werk.

3. Doel en doelgroep van het actieplan

3.1 Noodzaak en doel

Jongeren hebben een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt: ze raken sneller hun werk kwijt door flex- of tijdelijke contracten, komen door beperkte werkervaring vaak niet in aanmerking voor WW en hebben jaren nodig om een slechte start recht te trekken. We moeten voorkomen dat ze een valse start maken met hun loopbaan.

Een slechte start heeft grote gevolgen voor jongeren, ook op de lange termijn (het zogenaamde 'littekeneffect'). Zo zitten deze jongeren langdurig – tussen vijf en tien jaar - met een lager inkomen dan te verwachten was. Met een hoop ellende tot gevolg. Meer schulden, minder mogelijkheden om zelfstandig te gaan wonen, wat weer tot uitstel van relatie- en gezinsvorming kan leiden.

Ook de gezondheid van jongeren kan hieronder lijden, denk aan burn-outs en depressies. Een aantal jongeren zal vervolgens kiezen voor een alternatieve carrière in de 'schaduwconomie' waar veel meer geld valt te verdienen, wat weer bijdraagt aan de groei van ondermijnende criminaliteit. Kortom, een flinke lijst met ongewenste effecten.

Jongeren zijn degenen die onze toekomstige welvaart moeten opbouwen in een vergrijzende samenleving. Daarom zijn jongeren een belangrijke economische kracht voor de regio. Jongeren brengen nieuwe skills, dragen bij aan innovatie en zijn belangrijke consumenten. Investeren in jeugdwerkloosheid loont dan ook. Daarbij geldt: losse projecten hebben weinig effect. Om meerwaarde en duurzame effecten voor jongeren te creëren is een doelgerichte en samenhangende aanpak nodig. Dit vraagt om nauwe samenwerking tussen partijen in het jongerenveld.

Doel van dit actieplan is dan ook:

Doel:

De startpositie van jongeren zonder goed arbeidsmarktperspectief duurzaam versterken door ervoor te zorgen dat ze op een laagdrempelige wijze de best passende hulp krijgen.

Dit realiseren we door acties voor de korte termijn, die ook bijdragen aan een structurele verbetering van onze regionale jongerenaanpak. Hierbij ligt de focus op het voorop stellen van het belang van de jongere en het bundelen van de krachten.

3.2 Doelgroep

De doelgroep kwetsbare jongeren op de arbeidsmarkt bestaat uit verschillende groepen jongeren. We hebben het over schoolverlaters, jongeren die in een zorgtraject zitten, die een flexbaan hebben, jongeren die in een kwetsbare sector werken. Uiteindelijk is geen jongere hetzelfde. Om toch tot een afbakening te komen is de doelgroep als volgt geformuleerd:

Doelgroep:

Jongeren in de leeftijd van 16 tot 27 jaar zonder goed arbeidsmarktperspectief. Veelal gaat het om:

- Jongeren zonder startkwalificatie (schoolverlaters PRO, VSO, ISK, MBO-niveau 1 en uitvallers MBO-niveau 2);*
- Jongeren die in hun laatste schooljaar zitten met risico op uitstroom naar werkloosheid;*
- Jongeren die hun baan hebben verloren of hun baan dreigen te verliezen;*
- Kwetsbare jongeren vanuit zorg/hulpverlening voor henzelf of gezinsleden;*
- Jonge statushouders en kinderen van arbeidsmigranten.*

4. Het kader: onderwijs, arbeidsmarkt en maatschappelijke invloeden in Rivierenland

In dit hoofdstuk geven we een algemene schets van de arbeidsmarkt, het onderwijs en de maatschappelijke invloeden in Rivierenland. Dit doen we aan de hand van de beschikbare kwantitatieve en kwalitatieve gegevens en de input vanuit de interviews met ketenpartners.

4.1 Onderwijs in Rivierenland

Samenvattend kan het volgende gesteld worden:

- Jongeren uit de regio zijn verspreid over scholen binnen én buiten de regio;
- Veel mbo'ers in Rivierenland;
- Voldoende stages en leerbanen in Rivierenland, maar gebrek aan sectorale afspraken;
- Toenemende flexibilisering onderwijs met nieuwe vormen van praktijkleren, online scholing en modulair onderwijs;
- Een relatief klein aantal voortijdig schoolverlaters waarbij het merendeel van de uitval in het mbo;
- Uitstroom van schoolverlaters PRO/VSO naar werk verloopt naar wens, doorstroom naar mbo-niveau 2 niet optimaal;
- Het PRO en VSO zoeken naar meer verbinding met de arbeidsmarkt;
- Toenemende verbinding tussen mbo-scholen en het bedrijfsleven waarbij inzet nodig voor verbinding tussen het MKB en de scholen;
- Effect Corona beperkt, eenzaamheid en psychische belasting aandachtspunt.

Onderstaand wordt dit nader toegelicht.

Jongeren uit de regio zijn verspreid over scholen binnen én buiten de regio

- *Kleinschalig onderwijs op alle niveaus, behalve hbo en wo*

Binnen de regio is sprake van kleinschalig onderwijs met veel aandacht en zorg voor de leerlingen: voortgezet onderwijs op alle niveaus, drie praktijkscholen, twee VSO-scholen en twee mbo-scholen (Rivor, Helicon). Naast de mbo-scholen zijn er nog een aantal particuliere (mbo-)opleidingen in de regio zoals Scheidegger, IW-Midden (installatie- en elektrotechniek), Schouten en Nelissen in Zaltbommel en de businessschool Buren (m.n. MBA).

Rivierenland heeft geen hbo of universiteit binnen de eigen regio. Er zijn wel samenwerkingen in de regio tussen mbo en hbo. Bijvoorbeeld in de ontwikkeling van AD-opleidingen¹ en hbo-minors².

- *Veel leerlingen zitten op scholen buiten de regio*

Om diverse redenen zijn de leerlingen uit Rivierenland verspreid over scholen binnen en buiten de regio. Genoemde redenen: geografische spreiding gecombineerd met beperkt openbaar

¹ Een Ad-opleiding (Associate Degree) is een tweejarige opleiding op hbo-niveau die opleidt tot een wettelijk erkend diploma. Je kunt hiermee direct aan de slag of je kunt verder studeren aan een bacheloropleiding. Het niveau, niveau 5, ligt tussen mbo niveau 4 en hbo bachelor (niveau 6).

² Een minor is een 'bij' onderwerp, een soort bijvak bij de bacheloropleiding (hbo). Een deel van de studiepunten tijdens de bacheloropleiding haalt de student met deze minor. Meestal gaat het om (bijna) een half jaar (30 studiepunten) van de drie of vier jaar die je kwijt bent aan je Bacheloropleiding.

vervoer, landelijke karakter van de eigen regio versus buiten de regio 'stadse' aantrekkingskracht op jongeren, meer mogelijkheden op (grotere) ROC's buiten de regio.

Tabel 1: Top 7 mbo-scholen met leerlingen uit Rivierenland (bron Jeugd Volg Systeem (JVS), peildatum 01-11-2020)

Onderwijs	Aantal leerlingen uit Rivierenland
ROC Koning Willem I College	1.734
ROC Rivor	1.044
ROC Midden Nederland	490
ROC Hoornbeeck College	396
ROC Rijn IJssel College	268
AOC Helicon (alle locaties)	223
ROC Nijmegen	191
Totaal	4.346

Tabel 2: Top 8 VO met leerlingen uit Rivierenland (bron Jeugd Volg Systeem (JVS), peildatum 01-11-2020)

Onderwijs	Aantal leerlingen uit Rivierenland
Lingecollege, 4 locaties	2.142
Lek en Linge	1.692
Het Cambium College, 2 locaties	1.234
KWC Culemborg, 2 locaties	1.111
De Lingeborgh	901
Van Lodenstein College	660
Gomarus Gorinchem	317
Pantarijn Kesteren	243
Totaal	8.300

- *Relatief veel kwetsbare jongeren op het ROC Rivor*
Doordat schoolgaande jongeren vanaf 16 jaar een OV-kaart hebben, kunnen zij ook in 'de grote stad' buiten de regio naar een ROC met meer keuzemogelijkheden. Juist de wat meer kwetsbare jongeren blijven dicht bij huis. Dit vertaalt zich in een groot aantal leerlingen op niveau 1 en 2 op het eigen ROC (Rivor) en over het algemeen een grote groep leerlingen met een relatief lage sociaal economische status.

Veel mbo'ers in Rivierenland

- *Groot aantal mbo-studenten in het onderwijs*
Uit cijfers van de provincie Gelderland over het schooljaar 2018/2019 in Rivierenland zien we dat 54% van de leerlingen in Rivierenland het mbo volgen, 35% het hbo en 11% het WO. In

vergelijking met cijfers over heel Gelderland, valt op dat Rivierenland veel mbo'ers heeft (54% tegenover 43% over heel Gelderland) en weinig wo'ers (11% tegenover 21% over heel Gelderland).

- *Aandeel bbl in Rivierenland is hoger (32%) dan het gemiddelde in Nederland (26%)*
In 2020-2021 telt de regio 7.836 mbo-studenten waarvan 68% bol en 32% bbl, dit is een toename ten opzichte van voorgaand schooljaar (toen ruim 7.000). Het aandeel bbl is hoger dan het gemiddelde in Nederland (26%).
- *De meeste mbo-gediplomeerden in richtingen Zorg, Groen en Welzijn*
Het aantal mbo-gediplomeerden in de regio schommelde de afgelopen jaren rond de 2.500.

Voldoende stages en leerbanen in Rivierenland, maar gebrek aan sectorale afspraken

- *Voldoende stages (bol) en leerbanen (bbl) in de regio volgens de gegevens van het S-BB en de cijfers van stagemarkt.nl*
In maart 2021 was er slechts sprake van een tekort van 8 tot 11 leerbanen en waren lang niet alle vacatures vervuld. Het potentieel aan leerbedrijven is voldoende.
In 2020 zijn 5.611 stages vervuld en 4.483 leerbanen. Per februari 2021 hebben 1.084 leerbedrijven stages beschikbaar. Het gaat om 3.013 openstaande en 2.214 vervulde stages. Daarnaast hebben 852 leerbedrijven leerbanen beschikbaar. Het gaat om 2.440 openstaande leerbanen en 2.497 vervulde leerbanen.
- *Geen sectorale afspraken over stages en leerbanen*
Door het ontbreken hiervan kost het de scholen en leerlingen veel effort om tot voldoende stages en leerbanen te komen. Het is de vraag of deze mate van effort van de scholen haalbaar blijft in de toekomst.
- *Naar verwachting komt er een tekort aan stages/leerbanen in de door corona zwaar getroffen sectoren en een tekort aan stages in de zorg*
Voor wat betreft Corona gaat het vooral om de sectoren horeca; cultuur, sport en recreatie en overige dienstverlening (o.a. kappers en nagelstylisten). Met de overbruggingssubsidie van de provincie Gelderland wordt dit probleem in Rivierenland al aangepakt. De zorg heeft juist te maken met een groeiende behoefte aan medewerkers, maar ook met onvoldoende begeleidingscapaciteit voor stagiaires.

Toenemende flexibilisering onderwijs met nieuwe vormen van praktijkleren, online scholing en modulair onderwijs

- *Steeds meer vormen van praktijkleren*
Sinds een paar jaar heeft het mbo er een leerweg bij, naast de regulier bol en bbl-trajecten. De 'derde leerweg' biedt maatwerk voor werkenden die hun positie op de arbeidsmarkt willen verbeteren. Er worden via subsidiemogelijkheden (regeling flexibilisering mbo) kansen geboden om trajecten te ontwikkelen die aansluiten bij de leer- en werkervaring van mensen. Het gaat hier om mbo-certificering en de zogenaamde praktijkverklaring. In Rivierenland wordt momenteel met subsidie van Perspectief op Werk een derde leerweg ontwikkeld voor logistiek. Deze ontwikkeling zal in Rivierenland een plek krijgen in het op te zetten Regionaal Mobiliteits Team.

Een verdere uitrol van vormen van praktijkleren zoals de Boris-aanpak is ook een kans voor jongeren van het VSO/PRO. Dit is bij uitstek een groep die veelal leert door te doen, waarbij het praktijkleren ook écht perspectief biedt op een baan.

- *Steeds meer vormen van online scholing en modulair onderwijs*

Het mbo benut steeds meer vormen van online scholing en worden steeds meer vormen van modulair onderwijs ontwikkeld. Zo maakt Rivor steeds meer gebruik van MOOC (gratis online cursussen) en zijn er bij Rivor en Helicon steeds meer mogelijkheden voor gerichte scholing. 'The LearnSpot' van Rivor is ook een mooi voorbeeld waarin toekomstbestendig onderwijs in de zorg en welzijnssector wordt ontwikkeld: flexibel, modulair ingericht en vormgegeven met partners die er belang bij hebben: de lerende zelf, de onderwijsinstelling en de zorginstelling.

Een relatief klein aantal voortijdig schoolverlaters waarbij het merendeel van de uitval in het mbo

- *Relatief klein aantal voortijdig schoolverlaters (vsv) die goed in beeld zijn bij het RMC*

Door de jaren heen is het aantal vsv'ers in de regio flink gedaald. Dit is mede verklaarbaar vanuit de kleinschaligheid waardoor scholen er dicht bovenop zitten, er meer sprake is van sociale cohesie en meer maatwerk mogelijk is. Het aantal vsv'ers stond in 2018-2019 op 351. Het percentage vsv'ers t.o.v. het totaal aantal onderwijsdeelnemers (12-23 jaar) was 1,64%. Hiermee blijft Rivierenland onder het landelijk gemiddelde van 2,01%.

- *Merendeel van de uitval in het mbo, vooral mbo 3 en 4*

Uitgesplitst naar onderwijsniveau komt duidelijk naar voren dat het merendeel van de uitval plaatsvindt in het mbo. De subgroepen mbo 3 en 4 zijn een aandachtsgroep. Deze toont meer uitval dan de landelijke streefnorm, maar is nog altijd kleiner dan het landelijk gemiddelde.

- *De meest voorkomende redenen waarom jongeren voortijdig uitvallen op school:*

- gebrek aan motivatie (waarbij vaak sprake is van meervoudige of multiproblematiek);
- liever willen (gaan) werken;
- verkeerde studiekeuze;
- psychische problematiek.

- *Ca. 40% van de vsv'ers vindt na een jaar niet de weg terug naar school of naar (duurzaam) werk*

Een deel van de vsv'ers vindt na een jaar weer de weg terug richting school of heeft (duurzaam) werk. Voor ca. 40% van de jongeren lukt dit echter niet. Dit zijn vaak jongeren waar vaker sprake is van complexe problematiek. Hiervoor is (meer) maatwerk nodig om deze jongeren weer richting school of werk te krijgen.

- *Aanbevelingen die voortkomen uit een recente analyse van de doelgroep vsv'ers:*

- Richt bij de eerstejaars vsv'ers de aandacht primair op hervatting van de schoolloopbaan. Richt daarbij de benadering op het creëren/bieden van een haalbaar perspectief op korte en middellange termijn: korte opleidingsroutes naar werk. De jongeren hebben veelal een negatieve schoolloopbaan achter de rug.
- Leg prioriteit in de benadering van oud-vsv'ers bij jongvolwassenen zonder werk en inkomen of met enig werk en een laag inkomen. In bijna alle gevallen moet het gaan om een integrale benadering waarin, samen met partnerorganisaties, de condities gerealiseerd worden

- waaronder iemand kan gaan werken. Gezien de leeftijd van de doelgroep en de voorgaande, problematische schoolloopbaan lijkt inzet op terug-naar-school niet realistisch.
- Een deel van de jongvolwassenen heeft al werk (gehad). Dat biedt een belangrijk aangrijpingspunt voor het *werkfit* maken. Positieve en negatieve ervaringen bieden aangrijpingspunten voor een ontwikkel- en begeleidingstraject. Belangrijk is om werkgevers aan te spreken en hen te betrekken.
 - Onderscheid binnen de categorieën vsv'ers degenen met ernstige, belemmerende problematiek en sluit deze, in ieder geval tijdelijk, uit van herplaatsing of toeleiding naar onderwijs (eerstejaars vsv'ers) dan wel naar werk (oud-vsv'ers).

Uitstroom van schoolverlaters PRO/VSO naar werk verloopt naar wens, doorstroom naar mbo-niveau 2 niet optimaal

- *Uitstroom naar werk van schoolverlaters verloopt goed (veelal Banenafpraak)*
In tegenstelling tot landelijke cijfers waaruit blijkt dat 45% van de populatie van het PRO in een uitkering terecht komt, verloopt de uitstroom naar werk goed. Als reden wordt door de scholen de kleinschaligheid aangegeven: kleinere scholen, alle leerlingen goed in beeld, intensievere begeleiding, laagdrempelige, gerichte en persoonlijke contacten met netwerkpartners, kleinschalige bedrijven verbonden met de regio.
- *Leerlingen van het PRO en VSO komen veelal terecht in de meer ambachtelijke sectoren*
Het gaat dan om detailhandel, groen, logistiek, techniek (m.n. bouw, metaal, autotechniek) en horeca. Mede door grote inzet op nazorg na uitstroom uit de opleiding in betaald werk is zo'n 90% van de plaatsingen duurzaam.
VSO vraagt hierbij aandacht voor het feit dat hun doelgroep niet alleen bestaat uit praktisch geschoolde jongeren, maar ook jongeren die geschikt zijn voor banen in het hoger segment (bijv. leerlingen met een vorm van een autisme).
- *Bij de doorstroom van het PRO naar mbo-2 vallen relatief veel jongeren uit*
Veel jongeren van het PRO stromen uit naar een bbl-opleiding in het mbo niveau 1 of 2, waarbij niveau 2 lastig blijkt qua haalbaarheid. Het PRO is in gesprek met Rivor om te onderzoeken of deze doorstroom kan worden verbeterd. Helicon lost dit nu op door een detachering vanuit het PRO naar het mbo zodat de leerling langer de tijd krijgt om niveau 2 te behalen.

Toenemende verbinding tussen mbo-scholen en het bedrijfsleven waarbij inzet nodig voor verbinding tussen het MKB en de scholen

- *Het mbo en het bedrijfsleven werken steeds meer in elkaars verlengde, opleidingen worden steeds meer veelal samen met werkgevers ontwikkeld*
Rivor en Helicon spelen een belangrijke rol in de verbinding tussen bedrijfsleven, overheid en onderwijs. Voorbeelden daarvan zijn de bijdrage van het ROC aan de ontwikkeling van het Leerwerkloket in het kader van 'Een Leven Lang Ontwikkelen', de drie Publiek Private Samenwerkingen waarin het mbo een belangrijke rol vervult: Ondernemend Rivierenland, TechExpress en Digitale werkplaatsen MKB en de hbo minor Fruit en Tech die in samenwerking met de Fruittech Campus is ontwikkeld.

- *Inzet op massa creëren in het MKB.*

De grootste werkgelegenheid in Rivierenland ligt bij het MKB. Als deze veelal kleine werkgevers massa kunnen creëren of meer kunnen gaan samenwerking richting onderwijs, kunnen zij gezamenlijk aangeven dat zij maatwerkopleidingen willen, zoals bijvoorbeeld gebeurd bij de FruitTech Campus.

Het PRO en VSO zoeken naar meer verbinding met de arbeidsmarkt

- *Het PRO wil meer (tijdig) inspelen op de veranderende arbeidsmarkt en het bedrijfsleven meer bij school betrekken*

Op deze manier kunnen - met inspraak van werkgevers - de leerlingen nog meer specifiek voorbereid kunnen worden op werk waar vraag naar is. Daarbij wordt ook aangegeven dat de school ingezet kan worden bij het promoten van een gezonde levensstijl als basis voor werk. Binnen het VSO is de behoefte om op grotere schaal afspraken te maken minder aanwezig, omdat zij voor specifieke leerlingen specifieke banen zoeken.

- *Het VSO wil nog meer inzetten op een meer hybride overstap van onderwijs naar arbeidsmarkt*

Zodoende kunnen jongeren meer stapsgewijs de overgang maken van school naar werk, bijvoorbeeld mede in samenwerking met een jobcoach van de gemeente.

- *Financiering stages dagbesteding ter voorbereiding op externe stage*

Voor jongeren < 18 jaar kan het nodig zijn om eerst stage te lopen in de dagbesteding ter voorbereiding op een externe stage. Deze stageplekken worden vanaf 18 jaar bekostigd vanuit de WMO. Bij < 18 jaar is de financiering een probleem.

- *Scholen hebben behoefte aan een arbeidstrainingscentrum*

Het gaat hier om een werkplaats waar hun jongeren werkvaardigheden aanleren. Binnen Werkzaak is hiervoor de optie van een praktijkobservatie van 3 maanden. Voor jongeren uit Buren is dit niet mogelijk. Ook de grote geografische spreiding is hierbij een belemmering.

- *Nadere samenwerking gewenst tussen scholen om gezamenlijk branchegerichte cursussen te organiseren*

Denk aan VCA, heftruckcertificaat, lascertificaten.

- *De samenwerking tussen het VSO/PRO en Buren t.b.v. uitstroom naar werk is voor verbetering vatbaar*

Beide partijen willen graag meer samenwerken, toch moeten hier nog stappen in gezet worden.

Effect Corona beperkt, eenzaamheid en psychische belasting aandachtspunt

- *Beperkt effect van Corona op de voortgang van het onderwijs*

Scholen in Rivierenland geven aan dat stages over het algemeen doorlopen en dat mentoren de studenten aangehaakt houden. Dit heeft ook te maken met de relatief beperkte impact van Corona op de arbeidsmarkt vanwege haar werkgelegenheidsstructuur.

- *Aandacht voor psychische belastbaarheid leerlingen*

Scholen zien wel een versnelde stijging van voortijdig schoolverlaten. Een belangrijke reden hiervoor is de psychische belastbaarheid. Ook verliezen jongeren hun bijbaantjes (veelal in de horeca), waardoor ze financiële problemen krijgen.

4.2 De arbeidsmarkt in Rivierenland

Samenvattend kan het volgende gesteld worden. Kenmerken van de arbeidsmarkt in Rivierenland:

- Een vooral praktijkgeschoolde regio van zelfredzame harde werkers;
- Veelal kleinschalige bedrijven met veel flexwerkers;
- Structurele tekorten in de zorg, het onderwijs, techniek, bouw, transport & logistiek en ICT;
- Beperkte impact van Corona op de werkgelegenheid in Rivierenland.

Belangrijkste uitdagingen voor de arbeidsmarkt in Rivierenland:

- Kwalitatieve mismatch vraag en aanbod;
- Kwantitatieve mismatch vraag en aanbod;
- Verdergaande vervlechting van onderwijs en arbeidsmarkt gewenst;
- Nieuw talent binden aan Rivierenland als werkregio.

Onderstaand wordt dit nader toegelicht.

4.2.1 Kenmerken van de arbeidsmarkt in Rivierenland

Een vooral praktijkgeschoolde regio van zelfredzame harde werkers

- Een gemengde beroepsbevolking van oorspronkelijke Rivierenlanders, jonge gezinnen die vanuit de Randstad naar de regio zijn verhuisd en arbeidsmigranten.
- De oorspronkelijke Rivierenlanders en arbeidsmigranten zijn vooral praktijkgeschoold.
- Een ongewenste trend: theoretisch geschoolde jongvolwassenen trekken de regio uit.
- De gezinnen die vanuit de Randstad naar de regio verhuizen wonen in de regio, maar werken veelal buiten de regio.
- De werkloosheid in Rivierenland is relatief laag, met name vanwege de grote pendel (meer woon- dan werkregio).

Veelal kleinschalige bedrijven met veel flexwerkers

- Veelal kleine bedrijven (< 50 medewerkers), familiebedrijven en zzp'ers. Tweederde van de werkgelegenheid bevindt zich bij kleine bedrijven met een omvang tot 50 medewerkers. Slechts 4% van de mensen is werkzaam in bedrijven met 500 of meer medewerkers.
- In regio Rivierenland werken relatief veel flexwerkers (1/3^e van het totaal aantal werkenden). Waarschijnlijk heeft dit mede te maken met de grote aanwezigheid van seizoenswerk in de tuinbouw waar vooral ook veel arbeidsmigranten werkzaam zijn (met name fruitteelt).
- De kleine bedrijven zijn minder gezamenlijk georganiseerd en hebben nauwelijks HR-medewerkers of managers waardoor onderwerpen zoals strategisch personeelsbeleid en Leven Lang Ontwikkelen ondergeschikt zijn. Dit heeft voornamelijk te maken met het feit dat in het MKB minder overhead aanwezig is in de organisatie, waardoor HR-onderwerpen niet altijd de tijd gegeven kunnen worden, terwijl de bedrijven hier wel behoefte aan hebben. Anderzijds levert deze kleinschaligheid over het algemeen meer binding op met (het welzijn van) de medewerkers.

Structurele tekorten in de zorg, het onderwijs, techniek, bouw, transport & logistiek en ICT

- *In de zorgsector nemen de tekorten toe*
Zorg & welzijn is met 16.000 werknemers en een aandeel van 15,3% van alle werknemers de belangrijkste sector voor de regionale werkgelegenheid in Rivierenland. In de zorg nemen de personeelstekorten in Rivierenland toe (met name een tekort aan verzorgenden en verpleegkundigen). De uitdaging in de regio voor de zorg op het terrein van personeel zit in het aantrekken/behouden van jong talent en het behoud van werkenden.
- *In het onderwijs is sprake van een toenemend lerarentekort*
De uitstroom van (oudere) leraren zorgt er, samen met de beperkte instroom van nieuwe leraren, voor dat het tekort de komende jaren zal stijgen.
- *De bouwsector heeft meer vakmensen nodig*
De bouwsector vraagt meer vakmensen door de aantrekkende woningmarkt en een sterke vergrijzing van het personeelsbestand. Tegelijkertijd kiezen te weinig jongeren voor een vakopleiding in de bouw.
- *De arbeidsvraag van de technieksector verandert door snelle technologische ontwikkelingen*
De technieksector heeft vooral een inhoudelijk andere arbeidsvraag door met name de snelle technologische ontwikkelingen (ICT) en de energietransitie. Denk hierbij aan beroepen als lasser, timmerman, constructiebankwerker en verschillende soorten monteurs, zoals installatiemonteurs.
- *De sector transport & logistiek heeft vooral een brede vraag naar gekwalificeerd personeel*
Denk aan chauffeurs, planners, magazijnmedewerkers, accountmanagers, ICT'ers, medewerkers klantenservice, et cetera. De robotisering betekent dat er vooral vraag is naar middelbaar en hoger geschoold personeel en minder naar ongeschoold werk.
- *Het tekort aan theoretisch geschoolde ICT'ers (minimaal niveau 4, bij voorkeur hbo) is groot*
Dit is zowel binnen de IT-branche als daarbuiten. Dit komt vooral door het toegenomen belang van digitalisering en apps. Steeds meer bedrijven zijn data-driven en begrijpen de noodzaak van cybersecurity, programmeertalen, virtualisatie et cetera.

Beperkte impact van Corona op de werkgelegenheid in Rivierenland

- *Werkgelegenheid relatief minder hard geraakt door Corona.*
Dit komt door de regionale werkgelegenheidsstructuur die zich kenmerkt door de sterke aanwezigheid van zorg & welzijn (groei), onderwijs, landbouw, waaronder de fruit- en groenteteelt (geen/kleine krimp) en groothandel en specialistische zakelijke diensten (gemiddelde krimp). Zwaar getroffen sectoren als luchtvaart, sierteelt, horeca en cultuur, sport & recreatie zijn juist minder sterk aanwezig. Hierdoor werken in Rivierenland relatief minder mensen in een zwaar getroffen sector.
- *Beperkte toename aantal werklozen door de Coronacrisis.*
Het is wel opvallend dat sectoren die het meest getroffen worden door de crisis, relatief veel gebruikmaken van flexibele medewerkers. De positie van flexkrachten is daarmee kwetsbaar. Jongeren hebben een groot aandeel in het totaal aantal flexwerkers en in de sectoren die juist zwaar getroffen zijn.

- *De arbeidsparticipatie van mensen met een arbeidsbeperking (Banenafpraak) verloopt goed. Wel is blijvende inspanning nodig om dit op peil te houden.*
- *Verwacht economisch herstel in 2021.*

4.2.2 Belangrijkste uitdagingen voor de arbeidsmarkt in Rivierenland

Kwalitatieve mismatch vraag en aanbod

- *Veranderend werk versus een relatief praktisch geschoolde bevolking*

De arbeidsmarkt van Rivierenland is in beweging. Het werk verandert door onder andere digitalisering en robotisering. Dit gecombineerd met een relatief praktisch geschoolde bevolking, maakt dat huidige praktisch geschoolde werknemers hier in de breedte onvoldoende op toegerust zijn (denk bijvoorbeeld aan digitalisering). Tegelijkertijd zien we dat het bedrijfsleven moeite heeft om voldoende adequaat geschoolde mensen te vinden met de juiste kennis en vaardigheden. Beroepen veranderen of er ontstaan nieuwe beroepen waar beschikbare arbeidskrachten vaak niet meer aan kunnen voldoen. Er is menselijk kapitaal – ofwel talent – nodig met de juiste kennis en vaardigheden om een toekomstbestendige en wendbare arbeidsmarkt te realiseren.

Kwantitatieve mismatch vraag en aanbod

- *Grote vervangingsvraag door toenemende vergrijzing en op termijn krimpende potentiële beroepsbevolking*

Vanwege vergrijzing is er een krimp aan de aanbodzijde van de arbeidsmarkt en op termijn een grote vervangingsvraag. Relatief gezien is de vervangingsvraag in Rivierenland hoog. In deze regio moest tot 2020 20% van de werkzame beroepsbevolking worden vervangen door nieuw personeel. De vergrijzing treedt in versterkte mate op, waardoor veel uitstroom als gevolg van pensionering plaatsvindt. Er wordt de komende jaren een blijvend tekort verwacht, mogelijk zelfs groter doordat de potentiële beroepsbevolking gaat krimpen.

Verdergaande vervlechting van onderwijs en arbeidsmarkt gewenst

- *Bedrijven en onderwijs als co-makers van kwalificeringsprocessen*

Bedrijven zijn niet alleen afnemers van het onderwijs, maar ook steeds meer co-makers van kwalificeringsprocessen. Het tempo en de aard van veranderingen op de arbeidsmarkt gecombineerd met het steeds breder toegepaste competentiegericht (praktijk)leren en opleiden, benadrukken het belang van samenwerking tussen bedrijven en beroepsonderwijs nog eens extra. De samenwerking van het bedrijfsleven met het onderwijs kan diverse doelen hebben:

- het kunnen (blijven) voorzien in de kwalitatieve en/of kwantitatieve behoefte aan gekwalificeerd personeel;
- stimuleren van innovaties in het bedrijf;
- het (stimuleren van) scholen van zittend personeel.

Aandachtspunten bij deze ontwikkeling zijn cultuurverschillen tussen bedrijfsleven en onderwijs en verschillen in organisatiegraad (groot aantal kleine bedrijven in Rivierenland versus volume voor onderwijsafspraken).

- *Kansen voor praktisch geschoolde werkenden met nieuwe vormen van leren in de praktijk*
De groeiende vervaechting van onderwijs en arbeidsmarkt biedt kansen voor het behoud van de relatief veelal praktisch geschoolde beroepsbevolking voor de toekomstige arbeidsmarkt. Het gaat hier veelal om praktisch geschoolden die in de breedte onvoldoende toegerust zijn op de snelle technologische veranderingen op de arbeidsmarkt (denk aan digitalisering, taal, rekenen) en over het algemeen weinig hebben met de traditionele vormen van leren. Nieuwe vormen van praktijkleren, kwalificeren en competentiegericht leren in de praktijk, bieden mogelijkheden voor deze groep.

Nieuw talent binden aan Rivierenland als werkregio

- *Voor de regionale arbeidsmarkt benodigde jongvolwassenen trekken de regio uit*
Een veel genoemd probleem vanuit arbeidsmarktperspectief is dat voor de regionale arbeidsmarkt benodigde jongvolwassenen de regio uittrekken om diverse redenen.
- *Voor de regionale arbeidsmarkt benodigde werkenden die in Rivierenland wonen, werken buiten de regio*
Rivierenland is een mooie, landelijke regio om te wonen. Dit blijkt ook uit het toenemend aantal mensen buiten de regio dat in Rivierenland komt wonen. Het is een uitdaging om talent dat zich heeft verbonden aan Rivierenland als woonregio ook aan zich te binden als werkregio.
- *Toenemende vergrijzing en ontgroening tegengaan door nieuw talent te binden aan de regio als werkregio*
De regio heeft te maken met een toenemende vergrijzing en ontgroening. Het is van groot belang nieuw talent voor de regio te behouden en aan te trekken. Dit helpt de bestaande kwalitatieve en kwantitatieve mismatch kleiner te maken en daarmee de economische groei te stimuleren en het voorzieningenniveau in de regio op peil te houden.

4.3 Maatschappelijke invloeden en ontwikkelingen

Samenvattend kan het volgende gesteld worden:

- Grote geografische spreiding gecombineerd met beperkt openbaar vervoer in Rivierenland
- Toenemende polarisatie
- De regio is op diverse terreinen minder aantrekkelijk voor jongvolwassenen
- Een grote groep mensen (ouders) met een lagere sociaal economische status
- Wachtlijsten in de zorg zijn belemmerend voor een adequate jongerenaanpak
- Belemmerende aansluiting wet- en regelgeving bij de overgang van 18- naar 18+

Onderstaand wordt dit nader toegelicht.

Grote geografische spreiding gecombineerd met beperkt openbaar vervoer in Rivierenland

Het openbaar vervoer en fietspaden in Rivierenland is een aandachtspunt. Door diverse partijen in Rivierenland is aangedragen dat dit een negatieve invloed heeft op de arbeidsmarkt:

- Het ontbreken van een uitgebreid netwerk aan openbaar vervoer heeft invloed op de schoolkeuze van jongeren. Jongeren die een hbo of wo willen volgen, moeten dit buiten de regio doen. Deze scholen buiten de regio zijn lastiger te bereiken met het openbaar vervoer en zijn hierdoor een praktische belemmering en daarmee mogelijk een reden om alsnog te kiezen voor

het mbo binnen de regio. Daarnaast geeft het PRO in Zaltbommel aan dat zo'n 90% van hun jongeren kiezen voor het Koning Willem I College in Den Bosch als vervolgopleiding, omdat dit beter bereikbaar is met het openbaar vervoer en de fiets dan het ROC in Tiel.

- Het ontbreken van een uitgebreid openbaar vervoer is beperkend voor de werkmogelijkheden voor niet-autobezitters in relatie tot bereikbaarheid werk. Ditzelfde geldt voor fietspaden die vaak ongeschikt zijn voor bijvoorbeeld driewielers voor mensen met een arbeidshandicap.

Toenemende polarisatie

Door diverse partijen binnen Rivierenland wordt een toenemende polarisatie/uitsluiting opgemerkt. Het wij-zij denken neemt toe, waardoor tegenstellingen tussen groepen in Rivierenland sterker worden en steeds meer tegenover elkaar komen te staan.

De polarisatie in Rivierenland wordt met name gezien op basis van:

- Etnisch-culturele-religieuze verschillen (gelovigen/niet gelovigen, autochtonen/allochtonen (m.n. statushouders, arbeidsmigranten);
- Nieuwe Rivierenlanders ('import'/forenzen) versus oorspronkelijke Rivierenlanders;
- Verschillen in sociaal economische status veelal verband houdend met opleidingsniveau en mate van sociale zekerheid (los van het inkomen omdat bijvoorbeeld flexwerkers veel kunnen verdienen).

De regio is op diverse terreinen minder aantrekkelijk voor jongvolwassenen

Veelgenoemde redenen zijn:

- Beperkt netwerk openbaar vervoer;
- Minder kans op kopen eerste huis i.v.m. woningkrapte voor met name eenpersoonshuishoudens en concurrentie van de regio intrekende gezinnen met meer financiële mogelijkheden;
- Minder interessant voor jongeren in de zin van sportfaciliteiten, winkels, ontspanning, activiteiten dan de 'grote stad'.

Een grote groep mensen (ouders) met een lage sociaal economische status

Een grote groep mensen in Rivierenland is praktisch geschoold. Uitvloeisel hiervan is dat (theoretisch) leren voor ouders niet per definitie een logische en belangrijke weg is naar volwassenheid. Hiermee dient rekening gehouden te worden.

Wachlijsten in de zorg zijn belemmerend voor een adequate jongerenaanpak

Door veel partijen in de regio wordt benoemd dat de wachlijsten in de zorg belemmerend werken in de dienstverlening aan jongeren. Inzet op ontwikkeling/trajecten worden hierdoor soms grotendeels 'in de wacht gezet' omdat dienstverlening vanuit zorg cruciaal is en voorwaarde om verder te kunnen bouwen.

In dat kader zijn er twee initiatieven in de regio die zich hier op richten

- *MBO jeugdteam*

Het mbo jeugdteam bestaat uit een aantal externe partijen, waaronder GGD en GGZ (Pro Persona) die preventief op school aanwezig zijn. In 2021 wordt de maatregel ongewijzigd voortgezet. Ook wordt dan onderzocht hoe samen met de gemeente(n) de inzet van deze partijen

beter vorm te geven, zodat handelingen niet dubbel worden uitgevoerd en eventueel wachttijden worden afgeschaft. Bovendien wordt bekeken hoe een vernieuwde aanpak te borgen is binnen het ROC.

- *Versterken verbinding onderwijs en jeugdhulp*

Lokale uitvoering van verschillende projecten gericht op:

- De relatie tussen school en het lokale team versterken en de positie van het wijkteam bestendigen.
- Inzetten op integrale samenwerking Onderwijs – Wijkteam – Thuis.

Belemmerende aansluiting wet- en regelgeving bij de overgang van 18- naar 18+

Met 18 jaar verandert de omgeving van de jongere: de betrokkenheid van voogden en instanties vanuit de jeugdhulp eindigt bij volwassenheid. Plotseling zit de jongere 'aan het stuur' en moet hij zijn eigen hulpvraag formuleren en eigenlijk ook zijn eigen problemen oplossen. Lastig voor jongeren die niet inzien dat ze een probleem hebben of wat voor soort probleem dat is. Bovendien zitten zij vaak niet te wachten op bemoeienis uit de hulpverlening. De jongere belandt van de 'pedagogische en beschermende' omgeving van school en de instanties van de jeugdwet nu in de vraaggerichte Wmo en de meer eisen stellende Participatiewet. Ook verlenen de sociale diensten of corporaties nauwelijks hulp aan de jongere voordat deze meerderjarig is. De aansluiting tussen de stelsels klopt theoretisch, maar in de praktijk vallen jongeren vaak tussen wal en schip.

5. Jongeren in Rivierenland

Na de algemene schets van Rivierenland in hoofdstuk 4 gaan we in dit hoofdstuk nader in op de situatie van jongeren en het probleem van jeugdwerkloosheid in de arbeidsmarktregio Rivierenland. Ook hiervoor maken we gebruik van de beschikbare kwantitatieve en kwalitatieve gegevens en de input vanuit de interviews met ketenpartners.

5.1 De 'staat van de jeugd' in Rivierenland

In onderstaande tabellen wordt inzicht gegeven in het totaal aantal jongeren in de arbeidsmarktregio en worden drie maatschappelijke indicatoren gepresenteerd. Met de maatschappelijke indicatoren wordt geprobeerd per gemeente op hoofdlijnen een beeld te schetsen van de 'staat van de jeugd'.

Samenvattend kan gesteld worden:

- Er wonen op 1 januari 2020 in totaal 32.846 jongeren van 16 tot 27 jaar in de regio. Het grootste aantal jongeren woont in West Betuwe (6.682 jongeren), gevolgd door Tiel (5.912 jongeren)
- Tiel heeft het grootste aandeel kinderen in bijstandsgezinnen, deelnemers vmbo 3^e klas, geregistreerde verdachten. Allen boven het landelijk gemiddelde. Het aandeel jongeren met jeugdhulp is hier ook ruim het grootste. Ook is de grote uitschieter op het aantal geregistreerde verdachten opvallend: 221 verdachten in verhouding tot gemiddeld 179 verdachten landelijk.
- Groot aantal werkzame jongeren in de regio in verhouding tot het landelijk gemiddelde (7 van de 8 gemeenten boven het landelijk gemiddelde).
- Groot aantal jongeren op vmbo (3^e klas) in verhouding tot het landelijk gemiddelde (4 van de 8 gemeenten boven het landelijk gemiddelde).
- Groot aandeel alcohol drinkende jongeren in de regio in verhouding tot het landelijk gemiddelde (6 van de 8 gemeenten boven het landelijk gemiddelde).

Tabel 3: Aantallen jongeren in Rivierenland (bron StatLine Jeugdmonitor, peildatum 01-01-2020)

	Aantal jongeren 16 tot 18 jaar	Aantal jongeren 18 tot 23 jaar	Aantal jongeren 23 tot 27	Totaal 16 tot 27 jaar
Buren	690	1.548	979	3.217
Culemborg	816	1.680	1.187	3.683
Maasdriel	632	1.514	1.025	3.171
Neder-Betuwe	682	1.748	1.299	3.729
Tiel	1.176	2.723	2.013	5.912
West Betuwe	1.477	3.165	2.040	6.682
West Maas en Waal	443	1.119	764	2.326
Zaltbommel	844	1.879	1.403	4.126
Totaal	6.760	15.376	10.710	32.846

Tabel 4: Maatschappelijke indicatoren jongeren in Rivierenland (bron StatLine Jeugdmonitor)

	Kinderen (0-18) in bijstandsgezinnen ³	Deelnemers vmbo, 3 ^e klassers ⁴	Werkzame jongeren ⁵	Alcohol ⁶	Geregistreerde verdachten (tot 25 jaar) per 10.000 ⁷	Aandeel jongeren met jeugdhulp ⁸
Nederland	6,1%	51,4%	68%	31,2%	179	-
Buren	2,8%	49,8%	73,1%	35,9%	121	9,9%
Culemborg	5,3%	46,6%	66,3%	28,4%	154	8,3%
Maasdriel	2,9%	49,7%	75,8%	37,3%	177	10,1%
Neder- Betuwe	2,9%	56,9%	80,7%	38,5%	97	7,3%
Tiel	7,0%	59,4%	68,6%	30,5%	221	17,8%
West Betuwe	2,7%	48%	72,8%	37,9%	127	7,7%
West Maas en Waal	3,9%	52%	73,8%	43,7%	92	9,6%
Zaltbommel	2,6%	56%	75,8%	35,8%	119	13,1%

5.2 Werkloosheid onder jongeren in Rivierenland

In onderstaande tabellen wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van de jeugdwerkloosheid in Rivierenland. Zowel op ontwikkeling van het aantal geregistreerde werkzoekenden in de regio zonder dienstverband als uitgesplitst naar WW en bijstand.

De cijfers zijn zo actueel mogelijk. Over de laatste maanden zijn helaas nog nauwelijks cijfers beschikbaar.

Samenvattend kan gesteld worden:

- Stijging aantal werkzoekende jongeren groter dan stijging van de algehele werkloosheid
- Jeugdwerkloosheid in Rivierenland lager dan de landelijke trend
- Aantal jongeren met een WW-uitkering daalt
- Aantal jongeren met een bijstandsuitkering stijgt

³ Dit percentage is berekend door het aantal kinderen in bijstandsgezinnen te relateren aan het totaal aantal kinderen van 0 tot 18 jaar. Peildatum: 31-12-2019.

⁴ Dit percentage is berekend door het aantal 3^e klassers in het vmbo te delen door het totaal aantal 3^e klassers. Peildatum: 1-10-2020.

⁵ Percentage jongeren van 15 tot 27 jaar die ergens in de maand oktober van 2018 inkomsten uit arbeid hadden.

⁶ Het percentage jongeren uit het 2^e en 4^e leerjaar van het voortgezet onderwijs dat in de maand voorafgaand aan het onderzoek alcohol heeft gedronken. Peiljaar 2015.

⁷ Jongeren tot 25 jaar die worden verdacht van het plegen van een misdrijf, per 10.000 inwoners van de geselecteerde bevolkingsgroep. Een persoon die binnen een verslagjaar meer dan 1 keer is geregistreerd, wordt slechts 1 keer meegeteld in het totaal aantal verdachten. Peiljaar 2019.

⁸ Aandeel jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp in natura. Peildatum: 2^e halfjaar 2020.

Stijging aantal werkzoekende jongeren groter dan stijging van de algehele werkloosheid

Na een lange periode van afname van de jeugdwerkloosheid, is er door de Coronapandemie in 2020 sprake van een stijging. Het aantal werkzoekende jongeren zonder dienstverband is gestegen. Het aantal was in januari 2021 met 11,2% gestegen ten opzichte van januari 2020 (zie ook tabel 5). Dit tegenover een stijging van 7,3% onder de gehele beroepsbevolking van Rivierenland. Dit is geen vreemd verschijnsel. De jeugdwerkloosheid ligt verhoudingsgewijs altijd boven de algehele werkloosheid. Jongeren raken in een periode van laagconjunctuur sneller werkloos dan oudere werkzoekenden, maar raken zodra de economie enigszins aantrekt ook weer als eerste aan de slag. Dit komt doordat de jeugdwerkloosheid sneller reageert op veranderingen in de conjunctuur. Meer specifiek zijn de volgende redenen aan te wijzen:

- Relatief veel jongeren werken in de horeca en detailhandel. Twee sectoren die snel en sterk getroffen zijn door Corona.
- Relatief veel jongeren werken op flexibele contracten. Werkgevers gebruiken in eerste instantie juist hun flexschil om snel hun personeelsbestand te verkleinen.

Tabel 5: Ontwikkeling aantal geregistreerde werkzoekenden zonder dienstverband tot 27 jaar⁹ (bron Dashbord UWV, peildatum 26 mei 2021)

	Jan. 2020	April 2020	Juni 2020	Dec. 2020	Jan. 2021
Buren	68	72	76	57	67
Culemborg	89	120	117	89	88
Maasdriel	52	74	65	65	59
Neder-Betuwe	58	80	68	53	56
Tiel	210	279	255	238	241
West Betuwe	104	122	127	115	124
West Maas en Waal	45	52	59	53	55
Zaltbommel	54	65	67	66	66
Totaal	680	864	834	736	756

Jeugdwerkloosheid in Rivierenland lager dan de landelijke trend

De jeugdwerkloosheid in Rivierenland ligt lager dan de landelijke trend. De landelijke stijging van de jeugdwerkloosheid in 2020 lag op 19,5% tegenover 11,2% op schaal van Rivierenland. Dit zien we ook terug in de WW-cijfers (zie tabel 6). Deze zijn structureel lager dan de landelijke cijfers.

Dit heeft vooral te maken met de werkgelegenheidsstructuur van Rivierenland: sterke aanwezigheid van sectoren die minder te lijden hebben onder de Coronacrisis; zwaar getroffen sectoren als luchtvaart, sierteelt, horeca en cultuur, sport & recreatie minder sterk aanwezig.

⁹ Het GWU geeft zicht op het aantal bij UWV geregistreerde personen met een WW, Wajong, WGA of WAO-uitkering die dienstverlening ontvangen van UWV of gemeenten en/of een actief CV op werk.nl hebben. Het GWU maakt een onderscheid naar personen met dienstverband en personen zonder dienstverband.

Tabel 6: Ontwikkeling aantal verstrekte uitkeringen WW aan jongeren als percentage van de beroepsbevolking
(bron Dashbord UWV, peildatum 26 mei 2021)

	April 2020	Juni 2020	Dec. 2020	Jan. 2021	April 2021
% Rivierenland	2,4%	2,5%	2,4%	2,4%	2,3%
% Nederland	3,2%	3,2%	3,1%	3,1%	2,9%

Aantal jongeren met een WW-uitkering daalt

Uit het dashboard Basiscijfers Jeugd van S-BB blijkt dat in de periode januari tot en met april 2021 het aantal nieuwe WW-uitkeringen aan jongeren in Rivierenland met 25% gedaald is ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder. Ditzelfde beeld zien we terug in de ontwikkeling van het aantal WW-uitkeringen (zie tabel 7). De duur van WW-uitkeringen aan jongeren is over het algemeen kort, veelal 1 tot 3 maanden. Dit heeft natuurlijk te maken met het feit dat zij nog weinig werkjaren hebben opgebouwd. Wanneer de WW-uitkering eindigt en de jongere heeft nog geen werk, dan stroomt de jongere door naar de bijstand en valt daarmee onder de Participatiewet.

Tabel 7: Ontwikkeling aantal WW-uitkeringen jongeren tot 27 jaar (bron Dashbord UWV, peildatum 26 mei 2021)

	Jan. 2020	April 2020	Juni 2020	Dec. 2020	Januari 2021	April 2021
Buren	21	25	33	15	21	32
Culemborg	29	44	47	28	29	27
Maasdriel	37	34	50	38	37	22
Neder-Betuwe	17	22	16	17	17	18
Tiel	107	105	117	98	107	77
West Betuwe	42	51	58	46	42	30
West Maas en Waal	15	23	29	16	15	20
Zaltbommel	32	25	34	22	32	25
Totaal	300	329	384	280	300	251

Tabel 8: Duur WW van jongeren tot 27 jaar (bron Sonar, peildatum 26 mei 2021)

	1-3 mndn	4-6 mndn	7-9 mndn	10-12 mndn	>13 mndn	Totaal
Buren	23	11	-	-	-	34
Culemborg	20	7	-	1	1	29
Maasdriel	21	11	1	1	-	34
Neder-Betuwe	16	5	-	-	-	21
Tiel	51	33	6	1	1	92
West Betuwe	23	17	1	-	-	41
West Maas en Waal	17	1	-	-	-	18
Zaltbommel	18	8	1	1	-	28
Totaal	189	93	9	4	2	297

Aantal jongeren met een bijstandsuitkering stijgt

Onder alle leeftijdsgroepen is het aantal bijstandsontvangers gestegen. Onder jongeren was de toename relatief het grootst. Dit zien we ook terug in de cijfers in tabel 7 t/m 9.

Hoewel Nederland economisch slechte tijden achter de rug heeft, zien economen de nabije toekomst zonnig in. Het CPB, De Nederlandsche Bank het IMF en de Europese Commissie voorspelden de afgelopen maanden dat de economie snel kan aantrekken als de pandemie op zijn eind loopt. Over het algemeen profiteren jongeren daar het eerste van.

Tabel 9: Ontwikkeling aantal bijstandsuitkeringen van jongeren tot 27 jaar (bron: Werkzaak, peildatum 11 mei 2021)

	Januari 2020	Juni 2020	December 2020	Maart 2021
Buren	ntb	ntb	ntb	ntb
Culemborg	29	30	28	40
Maasdriel	10	10	13	18
Neder-Betuwe	ntb	ntb	ntb	ntb
Tiel	63	78	100	135
West Betuwe	34	44	42	53
West Maas en Waal	16	16	17	23
Zaltbommel	19	27	26	33
Totaal	171	205	226	302

Tabel 10: Ontwikkeling aantal jongeren in een bijstandssituatie tot 27 jaar zonder dienstverband (bron: Dashbord UWV, peildatum 26-5-2021)

	Januari 2020	April 2020	Juni 2020	December 2020	Januari 2021
Buren	38	35	38	33	32
Culemborg	50	52	45	44	40
Maasdriel	25	27	24	24	20
Neder-Betuwe	39	44	40	35	36
Tiel	105	109	111	110	112
West Betuwe	57	59	61	58	59
West Maas en Waal	21	19	26	33	33
Zaltbommel	26	32	30	32	26
Totaal	361	377	375	369	358

Let op: het gaat hier om jongeren die in een bijstandssituatie verkeren. Hier worden dus bijvoorbeeld ook jongeren meegeteld waarvan de ouders een bijstandsuitkering ontvangen terwijl zij woonachtig zijn bij hun ouders.

Tabel 11: Ontwikkeling aantal jongeren tot 27 jaar in begeleiding bij Werkzaak (bron Werkzaak, peildatum 6 april 2021)

	Januari 2020	Januari 2021	Maart 2021
VSO/PRO jongeren zonder uitkering	77	152	152
VSO/PRO jongeren met uitkering	15	93	100
Niet-uitkeringsgerechtigde jongeren (excl. VSO/PRO)	24	38	39
Reguliere jongeren met uitkering	97	143	144
Totaal	213	426	435

5.3 De jongerenaanpak in de regio

Samenvattend kan het volgende gesteld worden:

- Het ontbreken van een eenduidige onderwijs- arbeidsmarkt- en jeugdzorgregio belemmert het gezamenlijk oppakken van vraagstukken;
- Diverse overleggen t.b.v. de verbinding tussen de verschillende levensdomeinen van jongeren op uitvoeringsniveau, op beleids/bestuurlijk niveau ontbreekt dit;
- Vele mooie initiatieven, maar weinig verbinding, overzicht en regie;
- Over een langere periode uitgestrekte monitoring gewenst;
- Enkele mooie voorbeelden van een integrale jongerenaanpak in de regio.
- Onvoldoende verbinding met GGZ, zowel op school als bij de ondersteuning naar werk.
- Jongerenparticipatie bij het aanpakken van problemen is beperkt.

Onderstaand wordt dit nader toegelicht.

Het ontbreken van een eenduidige onderwijs- arbeidsmarkt- en jeugdzorgregio belemmert het gezamenlijk oppakken van vraagstukken

In het samenwerkingsverband op onderwijs zitten deels weer andere gemeenten (en scholen en andere partners) dan in de arbeidsmarktregio Rivierenland. Ook de jeugdzorgregio is weer anders ingedeeld. Dit belemmert het gezamenlijk oppakken van vraagstukken. Zo treffen niet alle VSO- en PRO-scholen uit onze arbeidsmarktregio elkaar in het samenwerkingsverband (onderwijs). Tiel en Culemborg zitten bijvoorbeeld wel in hetzelfde samenwerkingsverband onderwijs, maar Zaltbommel en Maasdriel (Bommelerwaard) niet. Wel treffen de VSO en PRO scholen uit de arbeidsmarktregio elkaar in het scholenoverleg waarin zij samenwerken aan duurzame uitstroom van de leerlingen in samenwerking met Werkzaak en Buren.

Diverse overleggen t.b.v. de verbinding tussen de verschillende levensdomeinen van jongeren op uitvoeringsniveau, op beleids/bestuurlijk niveau ontbreekt dit

Regionaal scholenoverleg

De VSO- en PRO-scholen uit de arbeidsmarktregio treffen elkaar in het regionaal scholenoverleg waarin zij samenwerken aan duurzame uitstroom van de leerlingen in samenwerking met Werkzaak, de gemeente Buren, het UWV, het RMC en ROC Rivior. Aandachtspunt hierbij is dat de afgevaardigden van het scholenoverleg de informatie ook weer goed moeten doorzetten binnen hun eigen scholen. Dit lijkt niet altijd vanzelfsprekend.

- *Regionale projectgroep kwetsbare jongeren*

De projectgroep kwetsbare jongeren is mede-opgezet vanuit RW-POA Rivierenland en had tot doel om de samenwerking tussen ketenpartners rondom kwetsbare jongeren te bevorderen. De vele partners werken op uitvoerend niveau vaak al samen maar op beleidsmatig niveau niet of nauwelijks. In de projectgroep kwetsbare jongeren zijn daarom zowel beleids- en uitvoerende medewerkers vertegenwoordigd. Kennis, ervaringen, nieuwe ontwikkelingen, uitdagingen en knelpunten worden uitgewisseld. Het doel van de projectgroep kwetsbare jongeren is om signalen die binnen de verschillende domeinen spelen rondom deze doelgroep te bundelen en de juiste (gezamenlijke) actie met elkaar organiseren om de doelgroep de juiste ondersteuning te bieden. De regionale projectgroep kwetsbare jongeren bestaat uit vertegenwoordigers namens de gemeenten (werk & inkomen, jeugd en Wmo), het RMC, het UWV, Werkzaam Rivierenland, MBO, VSO/PRO en RW-POA Rivierenland.

- *Integrale actietafels voor complexe casuïstiek*

Dit is een expertise-overleg (soort denktank) dat elke 6 -8 weken plaatsvindt en waarin zo'n 20 tot 25 professionals om tafel zitten om jongeren te bespreken waarvan is vastgesteld dat ondersteuning in het 'reguliere circuit' niet voldoet of niet het gewenste resultaat heeft opgeleverd. Deelnemers zijn gemeenten/lokale teams, Jeugd GGZ, Scholen (PRO/VSO/VO/MBO), RMC/Leerplicht, Werkzaam, Jongerenwerk, Jeugdreclassering, GGD, andere professionals. Met de actietafel worden organisaties gefaciliteerd om de complexe problematiek van jongeren middels maatwerktrajecten op te lossen. Naast het eerste doel jongeren te helpen in hun proces naar participatie, leidt de overlegstructuur ertoe dat partijen elkaar beter en sneller weten te vinden (ook buiten de actietafel) en elkaars taal beter leren kennen. Op termijn zal dat ertoe leiden dat meer jongeren in een nieuwe vorm van reguliere samenwerking geholpen worden en minder jongeren besproken hoeven te worden tijdens de actietafel.

- *Een regionaal beleidsoverleg jongeren ontbreekt*

De partijen rondom jongeren hebben op beleids- en bestuurlijk niveau geen structureel overleg met elkaar. Dan gaat het zowel om gemeenten als om andersoortige organisaties die zich bezig houden met jongeren.

Vele mooie initiatieven, maar weinig verbinding, overzicht en regie

In Rivierenland zijn veel mooie projecten gericht op de bestrijding van jeugdwerkloosheid. Zie hiervoor ook bijlage 1 met een eerste inventarisatie van projecten (34 projecten specifiek gericht op jongeren). Tegelijkertijd geven zo goed als alle partijen aan het overzicht te missen, niet van alle projecten op de hoogte te zijn en dit de integraliteit, regievoering en de meest passende match tussen jongere en hulp bemoeilijkt.

Mogelijke redenen hiervoor:

- Verkokerde opdrachten waardoor professionals beperkt zijn in hun handelen;
- Meerdere ingangen naar het professioneel netwerk, waardoor jongeren onvoldoende breed in beeld zijn;
- Onvoldoende samenwerking tussen organisaties;
- Onvoldoende bekendheid met elkaars hulpaanbod waardoor de beschikbare dienstverlening niet optimaal wordt benut.

Over een langere periode uitgestrekte monitoring gewenst

Diverse aanpakken, projecten en interventies hebben over het algemeen een tijdelijke doorlooperperiode. Dit terwijl het leven van deze doelgroep getypeerd wordt door vallen en opstaan, vaak jarenlang.

Enkele mooie voorbeelden van een integrale jongerenaanpak in de regio

Binnen enkele projecten in Rivierenland staat een integrale aanpak centraal. Het gaat hier om:

- *Toekomstcoaches*

Preventieve inzet van Toekomstcoaches uit welzijnsorganisaties om jongeren tussen 16 en 23 jaar hulp te bieden om een plan te maken voor de toekomst. Alle leefdomenien worden hierin meegenomen. Toekomstcoaches bieden hiermee een laagdrempelige integrale maatwerk aanpak aan kwetsbare jongeren.

- *Actietafels*

Dit is een expertise-overleg (soort denktank) dat elke 6 -8 weken plaatsvindt en waarin zo'n 20 tot 25 professionals om tafel zitten om jongeren te bespreken waarvan is vastgesteld dat ondersteuning in het 'reguliere circuit' niet voldoet of niet het gewenste resultaat heeft opgeleverd. Met de actietafel worden organisaties gefaciliteerd om de complexe problematiek van jongeren middels maatwerktrajecten op te lossen. Naast het eerste doel jongeren te helpen in hun proces naar participatie, leidt de overlegstructuur ertoe dat partijen elkaar beter en sneller weten te vinden (ook buiten de actietafel) en elkaars taal beter leren kennen. Op termijn zal dat ertoe leiden dat meer jongeren in een nieuwe vorm van reguliere samenwerking geholpen worden en minder jongeren besproken hoeven te worden tijdens de actietafel.

- *CircuLEREN*

Hybride praktijkcoaches afkomstig uit verschillende organisaties slaan de brug naar de praktijk en ondersteunen mbo niveau 1/2 studenten en werkzoekenden bij de eerste stappen op de arbeidsmarkt. Deze praktijkcoaches zijn sleutelfiguren om onderwijs en bedrijfsleven werkelijk te koppelen en het zichtbaar en praktisch te maken. Zij ondersteunen de werknemers in de nieuwe omgeving en stimuleren verdere ontwikkeling van soft skills. Praktijkcoaches werken als een spin in het web en bewegen tussen meerdere organisaties. Dit doen zij ook ná diplomering, zodat uitval op de arbeidsmarkt tijdig kan worden gesignaleerd en deels wordt voorkomen.

- *Projecten aanpak VSV*

• Project sluitende aanpak werkende VSV'ers

Ontwikkeling van een – regionaal met ketenpartners afgestemd – trajectplan voor een sluitende aanpak van jongeren die dreigen te stoppen met school of al gestopt zijn met school omdat zij willen of zijn gaan werken. Doel is de mogelijkheden van leren en werken verkennen, zodat meer jongeren alsnog een diploma halen naast hun werk of de dreiging bespreken dat werkgevers juist geen jongeren meer stage laten lopen of leer-werkplek beschikbaar stellen (door Corona).

Doelgroep: vsv'ers die een jaar later nog geen bestemming richting school of werk hebben.

Aanpak om deze jongeren te vinden, te benaderen en te begeleiden naar school of werk.

- Geïntensiveerde aanpak oud-vsv
Doelgroep: vsv'ers die een jaar later nog geen bestemming richting school of werk hebben.
Aanpak om deze jongeren te vinden, te benaderen en te begeleiden naar school of werk.
- *Actieve begeleiding kwetsbare jongeren*
Begeleiding van jongeren om ze werkfit te maken (traject inzetten) of als ze als werkfit zijn, hen actief naar werk te begeleiden (in samenwerking met Werkzaak, PRO/VSO-scholen en het ROC).
Deze inzet moet meer maatwerk opleveren door versterking van integrale samenwerking tussen onderwijs, zorg en arbeidsmarkt.

Onvoldoende verbinding met GGZ, zowel op school als bij de ondersteuning naar werk

Door diverse partijen wordt genoemd dat er onvoldoende verbinding is tussen GGZ en school en ondersteuning naar werk. Er zijn wel enkele voorbeelden in Rivierenland waarbij dit wordt ingezet:

- het mbo Jeugdteam (geïnitieerd door Regio Rivierenland) waarin een aantal externe partijen, waaronder GGD en GGZ (Pro Persona) preventief op school aanwezig zijn. In 2021 wordt dit ongewijzigd voortgezet. Ook wordt dan onderzocht hoe samen met de gemeente(n) de inzet van deze partijen beter vorm te geven, zodat handelingen niet dubbel worden uitgevoerd en eventueel wachttijden worden afgeschaft. Bovendien wordt bekeken hoe een vernieuwde aanpak te borgen is binnen het ROC.
- Een aantal projecten (geïnitieerd door Regio Rivierenland) die lokaal uitgevoerd worden, gericht op het versterken van de verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp. Het gaat hier vooral om het versterken van de relatie tussen school en het lokale team, het bestendigen van de positie van het wijkteam en inzet op integrale samenwerking tussen onderwijs – wijkteam – thuis.

Jongerenparticipatie bij het aanpakken van problemen is beperkt.

Er is in Rivierenland op het gebied van het sociaal domein geen jongerenplatform of andere vorm van jongerenparticipatie bij de ontwikkeling van beleid rondom jongeren. Dit wordt gemist en wordt landelijk aanbevolen als een belangrijk element met betrekking tot de jongerenaanpak.

6. Landelijke bevindingen en aanbevelingen

6.1 Het effect van Corona op jongeren, landelijke bevindingen

In de literatuur veel genoemde en uit onderzoek gebleken effecten van Corona op jongeren zijn:

- *Toename van jongeren die zich eenzaam en geïsoleerd voelen.*
Meer dan andere leeftijdsgroepen hebben jongeren door Corona mentale gezondheidsproblemen zoals eenzaamheid, somberheid en angst. Meerdere onderzoeken laten zien dat het sinds de coronacrisis niet goed gaat met het welbevinden van jongeren en jongvolwassenen. Er spelen bijvoorbeeld gevoelens van impasse, onvrede, eenzaamheid en somberheid. Ook hebben sommige jongeren zich meer teruggetrokken en voelen daardoor een drempel om weer contact te zoeken met anderen. Dit wordt versterkt door de online lessen en weggevallen bijbaantjes waardoor (eerstejaars) leerlingen weinig gelegenheden hebben gehad om nieuwe mensen te leren kennen. Belangrijk: het merendeel van de jongeren die zichzelf als extra kwetsbaar ziet, is dit niet door eigen lichamelijke of psychische klachten, maar omdat ze samenwonen met ouders, broers en zussen die kwetsbaar zijn. De mogelijke impact van het samenwonen met kwetsbare huisgenoten op jongeren is dan ook iets waar meer aandacht voor mag zijn.
- *Grote behoefte onder jongeren om bij te dragen, anderen te helpen en gezien te worden*
Uit grootschalige surveys in Coronatijd onder meer dan 800 Rotterdamse jongeren bleek dit. Dit is kenmerkend voor de levensfase van jongeren en wordt uitvergroot in crisistijd.
- *Schoolstress: wegvallen van stages en studievertraging.*
Stages gaan soms niet door of de invulling is anders dan gepland, lessen vallen weg, gebrek aan eigen leerfaciliteiten thuis, wegvallen van praktijkonderwijs, er ontstaat studievertraging en (bij)banen vallen weg.
- *Dreiging van verloren Corona-generatie:*
Jongeren hebben weinig werkervaring en een beperkt netwerk. Door verlies van baan loopt dit alleen maar op. Als dit lang aanhoudt, vang je dit niet meer op, want de volgende generatie afgestudeerden stroomt alweer de arbeidsmarkt op. De 'Corona-jongeren' moeten vervolgens concurreren met net afgestudeerden en hoger opgeleiden die in deze arbeidsmarkt ook genoeg nemen met een baan op mbo-niveau. Dit laatste leidt tot verdringen van
- *Verlies van motivatie voor school*
Sommige jongeren en jongvolwassenen verliezen hun motivatie door de online lessen. Ook is het door het verminderde contact met medestudenten en docenten moeilijker om de leerstof bij te houden.
- *Toename jeugdwerkloosheid*
De werkloosheid onder jongeren is sinds het uitbreken van het coronavirus sterk gestegen, vooral bij jongeren met een 0-urencontract. Jongeren hebben een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt: ze raken sneller hun werk kwijt door flex- of tijdelijke contracten.
- *Financiële stress en minder mogelijkheden om zelfstandig te gaan wonen*
Wegvallen van inkomen kan leiden tot financiële problemen. Vaak komen jongeren komen door beperkte werkervaring vaak niet of kort in aanmerking voor WW. Maar Corona heeft ook effect

op de langere termijn: uit onderzoek blijkt dat jongeren die de arbeidsmarkt betreden tijdens economisch ontij, vaker starten in een baan onder hun niveau om maar aan het werk te komen en van de ene naar de andere tijdelijke baan hopen. Door deze valse start van de loopbaan zitten jongeren langdurig – tussen 5 en 10 jaar – met een lager inkomen dan te verwachten was. Deze problemen/onzekerheid hebben ook invloed op andere levensdomeinen zoals bijvoorbeeld wonen. Bijvoorbeeld op korte termijn doordat jongeren minder mogelijkheden hebben om zelfstandig te gaan wonen of de huur niet meer kunnen betalen. Op langere termijn door uitstel van relatie- en gezinsvorming.

- *Wegvallen van sport en vrijetijdsactiviteiten*

Een leuke, zinvolle invulling van vrijetijd is belangrijk voor de ontwikkeling en het welbevinden van kinderen, jongeren en jongvolwassenen en draagt bij aan de weerbaarheid van jongeren.

- *Verslechtering van de thuissituatie*

Voor veel huishoudens is de coronacrisis een onzekere tijd. Het is moeilijk om vol te houden en het vraagt veel van ieders veerkracht, maar soms is dit niet altijd voldoende. Voor het ene gezin hebben de maatregelen meer blijvende impact dan bij de ander. Soms zal het thuis knallen of is er verdriet vanwege bijvoorbeeld opgelopen leerachterstanden of baanverlies.

- *Vergroot risico op het kiezen van een alternatieve carrière in de 'schaduwconomie' waar veel meer geld valt te verdienen.*

Dit draagt bij aan de groei van ondermijnende criminaliteit.

6.2 Aanbevelingen uit het land

De stijgende jeugdwerkloosheid is een landelijk probleem. Naast een analyse van de regionale situatie is het ook interessant te zien wat er in het land gebeurt en aanbevolen wordt ten aanzien van de bestrijding van de jeugdwerkloosheid door Corona.

Onderstaand een (niet-limitatieve) greep uit de aanbevelingen en initiatieven:

- Betrek jongeren bij beleid en onderzoek (Nationale Wetenschapsagenda in samenwerking met jongeren). Het leidt tot beter geïnformeerde en gedragen besluitvorming en kan uiteindelijk ook bijdragen aan beleid dat aansluit bij de ervaringen van jongeren zelf in een taal die door iedereen te begrijpen is. Bovenal: het draagt bij aan de positieve ontwikkeling van jongeren als ze gezien en gehoord worden en er serieus naar hen wordt geluisterd. Aanbevelingen:
 - Toets je onderzoeks- of beleidsvraag aan jongeren. Dat maakt de urgentie en prioriteiten sneller duidelijk en zorgt dat je niet te brede vraag stelt zodat je ook sneller resultaten kunt terugkoppelen.
 - Zorg voor co-creatie in onderzoek en beleidsvorming. Jongeren zijn experts van hun eigen leven. Door ze actief te betrekken bij onderwerpen die over jongeren gaan, voeg je unieke (en vaak onverwachte) kennis en waardevolle inzichten toe. Jongeren kunnen input geven op de vervolgstappen. Hierbij is van belang dat er daadwerkelijk sprake is van uitwisseling van ideeën tussen jongeren en bestuurders en dat er niet alleen informatie wordt opgehaald (iteratief i.p.v. eenmalig). Alleen op deze manier voelen jongeren zich gehoord.

- Gebruik het netwerk van jongeren. Door jongeren actief te betrekken, gaan zij zelf ook over het onderwerp nadenken en met hun peers erover in het gesprek. Bovendien zorgt dit voor vernieuwende toegangen en netwerken.

- Maak beleid en onderzoeksresultaten breed toegankelijk.

Concrete voorbeelden om jongeren te betrekken:

- De ontwikkeling van een jongerenplatform waarop jongeren hun stem kunnen laten horen t.a.v. beleid;
 - Jongeren betrekken bij het opstellen van vragenlijsten zodat die toegankelijker worden qua taalgebruik;
 - Focusgroepen of brainstormsessies laten leiden door jongeren, dan krijg je andere uitkomsten dan wanneer je dit door volwassenen laat doen.
 - Jongeren betrekken als ambassadeur bij onderzoek of beleid.
- Informeer jongeren beter en maak informatie toegankelijk voor jongeren (Nationale Wetenschapsagenda i.s.m. jongeren). Dit geeft grip en houvast. Feitelijke informatie over het Coronavirus of over het klimaatprobleem is bijvoorbeeld vrij ontoegankelijk voor jongeren. Als jongeren goed geïnformeerd zijn zien ze het belang in en daarmee de noodzaak voor acties. Tips voor het beter informeren van jongeren:
 - Reik jongeren een duidelijk handelingsperspectief aan, waardoor ze weten wat ze moeten doen en hoe ze dat moeten doen;
 - Geef jongeren feedback over de impact van hun keuzes, hoe het zichtbaar bijdraagt aan het oplossen van een probleem en maak hun keuzes het per direct belonend (bijv. met Corona: 'als je getest bent of gevaccineerd mag je naar een festival');
 - Verander de norm van alle kanten. Bij duurzaam handelen bijvoorbeeld: duurzaam is vanzelfsprekend en het is zelfs raar als je voor niet-duurzaam kiest.
 - Jongeren moeten zorgen dat ze actief blijven en breder kijken naar hun capaciteiten en competenties dan alleen naar dat wat ze gestudeerd hebben. Die competenties zijn mogelijk weer inzetbaar bij een andere baan (Ton Wilthagen).
 - MBO-praktijkleren stimuleren waarbij de gemeente al in het laatste studiejaar kan starten met de ondersteuning naar werk (CDA).
 - Zomerscholen (CDA).
 - Goede begeleiding bij doorstroming (CDA).
 - Intensieve, persoonlijke begeleiding, zodat deze jongeren hun startpositie versterken, terug naar school gaan of doorstromen naar sectoren waar wel werk is (gemeente Amsterdam).
 - De inzet van jobhunters die actief werkgevers benaderen (gemeente Amsterdam).
 - Intensieve, persoonlijke begeleiding naar werk in sectoren waar wel vraag is naar personeel, zoals zorg, distributie en logistiek (gemeente Amsterdam).
 - Voorbereiding op werk voor jongeren voor wie niet direct passend werk beschikbaar is, bijvoorbeeld door het opdoen van werkervaring in de vorm van stages of door verder te leren (gemeente Amsterdam).
 - Het wegnemen van belemmeringen zoals begeleiding en hulp bij schulden, dakloosheid of stress (gemeente Amsterdam).

- Een op maat gesneden individueel plan, gebaseerd op de persoonlijke situatie en de begeleidingsbehoefte (gemeente Amsterdam).
- Startersbeurzen vanaf MBO-3 niveau om jongeren aan het werk te houden (gemeente Amsterdam).
- Samenwerking met MBO-instellingen om jongeren langer te laten leren (gemeente Amsterdam).
- Jongereninspraak/jongerenparticipatie: in gesprek met jongeren het probleem aanpakken (VN-jongerenvertegenwoordiger Hajar Yagkoubi; Movisie).
- Betere monitoring van jongeren (Cindy Franssen van CD&V).
- Kwetsbare jongeren stimuleren door te leren (Ministerie SZW).
- Kwetsbare met werkloosheid bedreigde jongeren en jongeren die werkloos zijn begeleiden naar passend (ander) werk, zo mogelijk in combinatie met leren (Ministerie SZW).
- Jongerenpunt: een fysiek en digitaal punt bestaande uit een mix van ervaren en jeugdige jongerenwerkers, klantmanagers en ggz-medewerkers die jongeren van 18 tot 27 jaar gratis ondersteuning en advies bieden bij werken, studeren, geldzaken of zorgen. Het gaat hierbij om jongeren die niet werken, niet op school zitten en ook geen uitkering ontvangen. De jongerenregisseurs fungeren als coach. Zij bieden de jongeren perspectief op een pad naar werk, studie of zorg (Midpoint Brabant).
- Een reclamebureau voor en door jongeren dat tegelijkertijd een sociale onderneming en een leerwerkplek is. Dit bureau ontwikkeld samen met de regio aansprekende campagnes om jongeren in contact met het Jongerenpunt te brengen (Midpoint Brabant).
- Sterk inzetten op online communicatie via onder andere Facebook en Instagram, platformen waar jongeren zelf actief zijn t.b.v. het ophalen van ondersteuningsvragen bij jongeren (Midpoint Brabant).
- Naming en faming: werkgevers belonen wanneer ze het goed doen voor kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt (bijv. bij arbeidsmarktdiscriminatie). Bijvoorbeeld door een duidelijke, zichtbare erkenning te geven (een prijs, een intentieverklaring, persaandacht, een lokaal netwerk van werkgevers die kennis uitwisselen, etc.) (Movisie).

7. SWOT-analyse Rivierenland

SWOT staat voor de Engelse termen *Strengths*, *Weaknesses*, *Opportunities* en *Threats*. De kern van de SWOT is om vanuit een brede analyse de sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen voor de jeugdwerkloosheid te benoemen. Input voor de SWOT-analyse zijn de deskresearch en interviews. Door de bevindingen uit de SWOT met elkaar te confronteren, kunnen de belangrijkste aandachtspunten voor de aanpak van jeugdwerkloosheid en de bijbehorende strategie worden bepaald. De aanpak is er vervolgens met name op gericht om door te pakken op de sterke kanten van Rivierenland en succesvolle projecten/aanpakken t.a.v. jeugdwerkloosheid.

Sterkten Rivierenland t.a.v. jeugdwerkloosheid

Arbeidsmarkt:

- Minder hard geraakt v.w.b. de impact van Corona op de werkgelegenheid.
- Realisatie Banenafpraak verloopt goed.
- Uitstroom van VSO/PRO jongeren naar betaald werk verloopt goed.

Onderwijs:

- Relatief kleinschalige scholen waardoor goed zicht op alle leerlingen/intensievere begeleiding, korte lijntjes met andere belangrijke partijen.
- Relatief klein aantal vsv'ers. Alle vsv'ers zijn goed in beeld bij het RMC.
- Steeds meer verbinding tussen mbo en bedrijfsleven.
- Toenemende mogelijkheden voor doorlopende leerlijn na mbo binnen de regio.
- Toenemende flexibilisering onderwijs met nieuwe vormen van praktijkleren, online scholing en modulair onderwijs.
- Regionaal scholenoverleg VSO/PRO waarin scholen samenwerken aan duurzame uitstroom van hun leerlingen in samenwerking met Werkzaak en Buren.
- In het algemeen voldoende stages en leerbanen.

Jongerenaanpak:

- Enkele mooie voorbeelden van een integrale jongerenaanpak in de regio zoals de toekomstcoaches met een laagdrempelige integrale maatwerkaanpak aan kwetsbare jongeren en actietafels waar multidisciplinair /collegiaal jongeren besproken worden die tussen wal en schip dreigen te vallen en gezamenlijk actie op wordt ingezet.
- Vele mooie initiatieven, diverse maatwerktrajecten voor kwetsbare jongeren.
- Nauwe samenwerking UWV en Werkzaak om jongeren aan een baan te helpen.
- Door de kleinschaligheid zijn jongeren goed in beeld.

Corona:

- Beperkte impact van Corona op de werkgelegenheid in Rivierenland door werkgelegenheidsstructuur. Jeugdwerkloosheid in Rivierenland lager dan de landelijke trend.
- Aantal jongeren met een WW-uitkering daalt.
- Zeer beperkt aantal jongeren heeft stage/leerbaan af moeten breken door Corona.

Zwakten Rivierenland t.a.v. jeugdwerkloosheid

Arbeidsmarkt:

- Veel flexwerkers (1/3^e deel). Een kwetsbare groep op de arbeidsmarkt oververtegenwoordigd door jongeren.
- Beperkte aantrekkelijkheid van de regio voor met name theoretisch geschoolde jongvolwassenen.

De regionale schaal:

- Grote geografische spreiding gecombineerd met beperkt netwerk openbaar vervoer is belemmerend voor bereikbaarheid/mogelijkheden school en/of werk.
- Geografische spreiding en grote verschillen in karakter tussen de gemeenten, belemmert de uitvoering van acties op regionale schaal.
- Jongeren uit de regio zijn verspreid over diverse scholen binnen én buiten de regio. Dit belemmert een optimaal bereik van leerlingen die woonachtig zijn in de regio.
- Versnipperde organisatiegraad bedrijven compliceert brede afstemming.
- Het ontbreken van een eenduidige onderwijs-arbeidsmarkt- en jeugdzorgregio belemmert het gezamenlijk oppakken van vraagstukken.
- Een regionaal overleg over jongeren op beleids/bestuurlijk niveau ontbreekt.

Onderwijs:

- Aandachtsgroepen vsv: mbo 3 en 4 met meeste uitval.
- Geen hbo en wo in de regio.
- Ontbreken van sectorale afspraken over stages/leerbanen.
- Beperkte beschikbaarheid van stages in de zorg vanwege tekort aan stagebegeleiding in de instellingen.
- VSO en PRO jongeren lopen – bij doorleren – veelal vast op niveau 2 van het mbo.
- Meer verbinding tussen scholen en het MKB gewenst.

Jongerenaanpak:

- Gebrek aan langdurige integrale monitoring: de doelgroep is niet in zijn geheel (integraal op inkomen, werk en zorg) op één plek in beeld gedurende de gehele jongerenperiode.
- Onvoldoende verbinding en overzicht wat de integraliteit, regievoering en meest passende match tussen jongere en hulp bemoeilijkt.
- Onvoldoende verbinding met GGZ, zowel op school als bij de ondersteuning naar werk.
- Jongerenparticipatie bij het aanpakken van problemen is beperkt.

Maatschappelijke invloeden:

- Toenemende polarisatie in Rivierenland.
- Op diverse terreinen minder aantrekkelijk voor jongvolwassenen.
- Grote groep mensen (ouders) met een lagere sociaal economische status.

Corona:

- Stijging aantal jongeren met een bijstandsuitkering.
- Impact Corona op jongeren vooral op het terrein van eenzaamheid en psychische belastbaarheid.

Kansen Rivierenland t.a.v. Jeugdwerkloosheid

Arbeidsmarkt:

- Verwacht economisch herstel in 2021. Als de economie weer herstelt, liggen jongeren goed in de markt. Aan het eind van een crisis daalt de jeugdwerkloosheid zo goed als altijd als eerste.
- Structurele tekorten in de zorg, het onderwijs, techniek, bouw, transport & logistiek en ICT. Dit biedt kansen.
- In het VSO en PRO gaan de leerlingen tijdens Corona nog naar school.
- Financial engineering: financiële regelingen van kandidaten voor leerwerktrajecten combineren (op projectbasis) zodat er meer mogelijk is.

Onderwijs:

- Steeds meer vormen van flexibel leren, waaronder mbo-certificering, Boris-aanpak VSO/PRO, modulair leren, branchecertificaten en uitbreiding sectoren praktijkleren (3^e leerweg mbo via Regionaal Mobiliteitsteam) waardoor een bredere doelgroep positieve leerervaringen opdoet en hun arbeidsmarktpositie met leren kunnen versterken.
- Extra ondersteuning voor jongeren die tijdelijk meer nodig hebben buiten het reguliere onderwijs.
- Samenwerking tussen scholen om branchegerichte cursussen gezamenlijk te organiseren.
- Jongeren op school houden c.q. meer laten investeren in hun human capital i.p.v. uit te laten stromen op een onstabiele arbeidsmarkt.

Jongerenaanpak, inhoud:

- Doorontwikkeling bestaande succesvolle laagdrempelige maatwerktrajecten voor jongeren (zie ook bijlage).
- Toenemende mogelijkheden voor sport en cultuur: dit verbreedert, trekt jongeren uit huis en maakt het hoofd leeg.
- Alle jongeren gemeld bij het RMC thuis bezoeken met de vraag 'hoe gaat het?', kunnen we je ergens mee helpen?'
- Succesvol bewezen methode voor eenzame jongeren: Join Us methode voor jongeren die worstelen met eenzaamheid e.d. (toekomstcoaches);
- Actievere samenwerking tussen mbo en GGZ om voortijdige uitval vanwege verlaagde psychische belastbaarheid te voorkomen. Voorbeeld: programma JongLeren van het Graafschap College (voorziening voor jongeren met psychische problematiek waarbij zorg en onderwijs met elkaar geïntegreerd worden).
- Aansluiten bij wat jongeren leuk vinden om van daaruit te triggeren naar activering naar werk/leren.
- Sterke inzet op communicatie via Facebook, Instagram, platformen waar jongeren zelf actief zijn om ondersteuningsvragen op te halen.
- Social Return on Investment: vertaling SROI-verplichting in aanbestedingen naar LLO, stages, voorlichting, onderwijs t.b.v. kwetsbare jongeren, leerwerktrajecten.
- Borging doorontwikkeling toekomstcoaches

Jongerenaanpak, proces:

- Krachten bundelen, zoveel mogelijk preventief in plaats van reactief.
- Betrek jongeren (inspraak/participatie).
- Denken in outcome/resultaat in plaats van in beschikbare uren.
- Integraal plan van aanpak gekoppeld aan de jongere i.p.v. aan de organisaties, waarmee 'de cliënt' centraal staat en niet 'het proces' en organisaties gedwongen worden over de grenzen van de eigen organisatie heen te kijken.
- Jongeren langer en beter begeleiden bij de overgangsmomenten binnen het onderwijs, naar werk en van 18- naar 18+.

Bedreigingen Rivierenland t.a.v. jeugdwerkloosheid

Arbeidsmarkt:

- Dreiging van verloren Corona-generatie: jongeren hebben weinig werkervaring en een beperkt netwerk. Door verlies van baan loopt dit alleen maar op. Als dit lang aanhoudt, vang je dit niet meer op, want de volgende generatie afgestudeerden stroomt alweer de arbeidsmarkt op.
- Vergroot risico op het kiezen van een alternatieve carrière in de 'schaduw economie' waar veel meer geld valt te verdienen.
- (Bij)banen vallen weg, waardoor financiële stress en minder mogelijkheden om zelfstandig te gaan wonen.

Onderwijs:

- Leerlingen uit Rivierenland zitten verspreid over vele scholen, ook buiten de regio. Deze scholen zitten weer in een andere arbeidsmarktregio met eigen acties.
- Gebrek aan financiering voor stageplaatsen in de dagbesteding voor VSO-leerlingen < 18 jaar als voorbereiding op een externe stage.
- Jonge statushouders verdwijnen van de radar door uitval door onlinelessen.
- Belemmering van de voortgang van onderwijs door het wegvallen van stages en het ontstaan van studievertraging.
- Verlies van motivatie voor school.
- Veel mbo'ers en scholieren VSO/PRO woonachtig in Rivierenland gaan naar scholen buiten de regio die buiten de arbeidsmarktregio vallen.
- Dreigend tekort aan stages/leerbanen in door Corona zwaar getroffen sectoren: vooral horeca, cultuur, sport en recreatie en overige dienstverlening (kappers, nagelstylisten, etc.)
- Stages die niet doorgaan of afgebroken worden door Corona.

Jongerenaanpak:

- Monitoring RMC en nazorg VSO/PRO 2 jaar terwijl jongeren kwetsbaar blijven op de arbeidsmarkt.
- Aflopen pilot toekomstcoaches.
- Jongeren langdurig monitoren wordt belemmerd door privacywetgeving, snel veranderende contactgegevens jongeren en onzichtbaarheid jongeren wanneer ze bij ouders blijven wonen.
- Combinatie van gebrek aan regievoering en beperkte draagkracht van ouders in crisissituatie.
- Toename van jongeren die zich eenzaam en geïsoleerd voelen. Zij zijn moeilijker bereikbaar.
- Financiering toekomstcoaches eindigt eind 2021 en wordt dan geïntegreerd in de reguliere dienstverlening van gemeenten: overgangsrisico.
- Veel vrijwilligerswerk/participatiewerk ligt stil. Dit leidt tot inactiviteit.
- Lange wachtlijsten in de zorg/GGZ die stagnerend werken in het proces.
- Belemmerende aansluiting wet- en regelgeving bij de overgang van 18- naar 18+.

8. Onze aanpak jeugdwerkloosheid

8.1 Belangrijkste conclusies uit de analyse

Als we alle informatie uit de analyse op een rijtje zetten, komen we tot de volgende conclusies:

➤ Beperkte impact van Corona op jeugdwerkloosheid

De jeugdwerkloosheid ligt verhoudingsgewijs altijd boven de algehele werkloosheid. Jongeren raken in een periode van laagconjunctuur sneller werkloos dan oudere werkzoekenden, maar raken zodra de economie enigszins aantrekt ook weer als eerste aan de slag. Dit komt doordat de jeugdwerkloosheid sneller reageert op veranderingen in de conjunctuur.

In Rivierenland zien we daarnaast dat de werkloosheid altijd lager ligt dan de landelijke trend. De landelijke stijging van de jeugdwerkloosheid lag op 19,5% tegenover 11,2% op schaal van Rivierenland. Dit heeft ook te maken met de werkgelegenheidsstructuur van Rivierenland: sterke aanwezigheid van sectoren die minder te lijden hebben onder de Coronacrisis; zwaar getroffen sectoren als luchtvaart, sierteelt, horeca en cultuur, sport & recreatie minder sterk aanwezig.

➤ Impact Corona vooral op het terrein van eenzaamheid en psychische belastbaarheid

Scholen en jongerenwerkers zijn vooral bezorgd over de impact van Corona op jongeren voor wat betreft eenzaamheid en psychische belasting. Meer extraverte jongeren bleven elkaar toch wel ontmoeten in Coronatijd en zijn beter bereikbaar. Voor meer introverte jongeren was dit een stuk lastiger met eenzaamheid als gevolg. Ook psychische klachten blijken gestegen te zijn, waardoor schooldeelname in het gedrang komt.

Daarnaast geven diverse partijen aan dat zij onvoldoende verbinding ervaren tussen GGZ en school en ondersteuning naar werk en dat de wachtlijsten voor zorg belemmerend lang zijn. Wel zijn er enkele projecten in Rivierenland die op dit terrein worden ingezet (Mbo jeugdteam, projecten gericht op het versterken van de verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp, pilot IPS Werkzaam).

➤ Relatief kleinschalige regio waardoor goed zicht op jongeren

De schaalgrootte van de regio is te typeren als kleinschalig. Relatief kleine scholen, veel kleine bedrijven, weinig verstedelijkt. Jongeren zijn in beeld, intensieve begeleiding is mogelijk. Een voorbeeld hiervan is het relatief kleine aantal vsv'ers en het feit dat zij allen in beeld zijn bij het RMC. De kans dat een jongere wegglijdt in anonimiteit (spookjongeren) is gering.

➤ Vele mooie initiatieven voor jongeren, maar gebrek aan integraliteit, verbinding, overzicht en regie

De regio beschikt over vele mooie initiatieven om jongeren verder te helpen, waaronder ook enkele integrale initiatieven. Toch ervaart zo goed als het gehele netwerk een gebrek aan overzicht, verbinding en coördinatie. Dit bemoeilijkt de integraliteit, regievoering en de meest passende match tussen jongere en hulp. Mogelijke redenen hiervoor:

- verkokerde opdrachten waardoor professionals beperkt zijn in hun handelen;

- meerdere ingangen naar het professioneel netwerk, waardoor jongeren onvoldoende breed in beeld zijn;
- onvoldoende samenwerking tussen organisaties;
- onvoldoende bekendheid met elkaars hulpaanbod waardoor de beschikbare dienstverlening niet optimaal wordt benut.

➤ Geografische spreiding belemmert de uitvoering van acties op regionale schaal

Rivierenland bestaat vooral uit dorpen die geografisch verspreid liggen. Dit wordt gecombineerd met een relatief beperkt openbaar vervoersnetwerk en cultuurverschillen tussen de dorpen.

Acties op regionale schaal moeten hier in hun ontwerp rekening mee houden. De dienstverlening dient zo dicht mogelijk bij de jongere georganiseerd te worden. Eén fysiek regionaal jongerenpunt is bijvoorbeeld niet wenselijk door de geografische spreiding.

➤ Jongerenparticipatie bij het aanpakken van problemen is beperkt

Diverse landelijke partijen bevelen jongerenparticipatie aan: in gesprek met jongeren het probleem aanpakken. Het leidt tot beter geïnformeerde en gedragen besluitvorming en kan uiteindelijk ook bijdragen aan beleid dat aansluit bij de ervaringen van jongeren zelf in een taal die door iedereen te begrijpen is. Bovenal: het draagt bij aan de positieve ontwikkeling van jongeren als ze gezien en gehoord worden en er serieus naar hen wordt geluisterd.

8.2 Van analyse naar actieplan

Er gebeurt veel in de regio om jongeren te ondersteunen naar volwassenheid, ook zeker voor wat betreft opleiding en werk. De extra gelden om de effecten van Corona op de jeugdwerkloosheid te bestrijden is een kans voor extra inzet op jongeren die het nodig hebben en gelijktijdig duurzame verbeteringen in onze jongerenaanpak te realiseren.

Hiertoe is het belangrijk de belangrijkste conclusies uit de analyse (zie paragraaf 8.1) om te zetten naar een strategie waarbij de aandachtspunten aangepakt worden door vooral door te pakken op sterktes en succesvolle al bestaande projecten.

Om dit te realiseren zijn twee sporen geformuleerd, van waaruit acties worden ingezet.

SPOOR 1: BESTRIJDING DIRECTE EFFECTEN CORONACRISIS

Hier gaat het om korte-termijn acties die noodzakelijk zijn om de effecten van de Coronacrisis op de jeugdwerkloosheid te bestrijden. Deze acties zijn gericht op het nu: concreet ondersteunen van jongeren die door de Coronacrisis uitvallen of dreigen uit te vallen op werk en/of school. Deze acties zijn gericht op:

➤ ***Verder doorleren***

Verder doorleren – waar passend – zodat kwetsbare jongeren actief blijven in hun ontwikkeling in plaats van in te stromen op een instabiele arbeidsmarkt die onvoldoende kansen biedt.

➤ ***Hulp bij de overstap naar of combineren van leren en werk***

Inzet op vroegtijdige afstemming met de gemeente betreffende de overstap naar of combinatie van leren en werk, waaronder nazorg, ondersteuning naar werk, het omzetten van een stage of

leerbaan in een baan, het tegengaan van discriminatie en eventueel benodigde om- en bijscholing (praktijkleren).

➤ **Hulp bij (dreigende) werkloosheid naar werken en/of leren**

Inzet op het bereiken van deze doelgroep en het intensief op maat begeleiden naar werk en/of school met aandacht voor belemmerende factoren zoals schulden, psychische problemen, etc.

SPOOR 2: NAAR EEN TOEKOMSTBESTENDIGE JONGERENAANPAK

Hier gaat het om langere termijn acties die noodzakelijk zijn om onze jongerenaanpak zodanig door te ontwikkelen dat deze niet alleen is toegerust op deze Coronacrisis (repareren), maar gewoonweg geen kans biedt voor schooluitval of jeugdwerkloosheid (preventie). Deze acties zijn gericht op:

➤ **Overzicht**

Een totaaloverzicht van de projecten en initiatieven in de regio op het terrein van jongeren is een randvoorwaarde om te zorgen dat de jongere de best passende hulp krijgt.

➤ **Integrale samenwerking en regievoering**

Multiproblematiek vraagt om een gezamenlijke aanpak waarbij de hulpvraag van de jongere leidend is. Elke jongere/casus heeft één organisatie die eigenaar c.q. regievoerder is.

➤ **Langdurige monitoring**

Jongeren blijven in beeld en worden over de jaren heen gemonitord. Hiermee kunnen we tijdig ingrijpen om uitval te voorkomen en realiseren we duurzame resultaten.

➤ **Betrekken van jongeren**

In gesprek met jongeren worden problemen aangepakt.

Samengevat ziet ons actieplan er als volgt uit:

Doel

De startpositie van jongeren zonder goed arbeidsmarktperspectief duurzaam versterken door ervoor te zorgen dat ze op een laagdrempelige wijze de best passende hulp krijgen. Dit realiseren we door acties voor de korte termijn, die ook bijdragen aan een structurele verbetering van onze regionale jongerenaanpak. Hierbij ligt de focus op het voorop stellen van het belang van de jongere en het bundelen van krachten.

Doelgroep

Jongeren in de leeftijd van 16 tot 27 jaar zonder goed arbeidsmarktperspectief. Veelal gaat het om:

- Jongeren zonder startkwalificatie (schoolverlaters PRO, VSO, ISK, MBO-niveau 1 en uitvallers MBO-niveau 2)
- Jongeren die in hun laatste schooljaar zitten met risico op uitstroom naar werkloosheid
- Jongeren die hun baan hebben verloren of hun baan dreigen te verliezen
- Kwetsbare jongeren vanuit zorg/hulpverlening voor henzelf of gezinsleden
- Jonge statushouders en kinderen van arbeidsmigranten

Leidende principes

1. Het belang van de jongere voorop
2. Acties op de korte termijn, die ook bijdragen aan structurele verbetering en innovaties van de regionale jongerenaanpak
3. Focus en samenhang
4. Voortbouwen op wat goed werkt: verbinden en versterken van bestaande succesvolle initiatieven
5. Eigenaarschap in samenwerking
6. Lerende community
7. Regionale schaal met aandacht voor de verschillen per gemeente en zoveel mogelijk dichtbij de jongeren georganiseerd

Sporen

Bestrijding directe effecten Corona

Naar een toekomstbestendige jongerenaanpak

Uitdagingen

Ondersteunen van jongeren die door de Coronacrisis uitvallen of dreigen uit te vallen op werk en/of school:

- Psychische belastbaarheid en eenzaamheid
- Hulp bij de overstap naar of combineren van leren en werken
- Hulp bij (dreigende) werkloosheid naar (nieuw) werk en/of leren

Duurzame effecten creëren door een doelgerichte en samenhangende aanpak:

- Overzicht
- Integrale samenwerking en regievoering
- Langdurige monitoring
- Betrekken van jongeren

Acties

- Ontwikkeling van een regionale integrale jongerenaanpak met bestuurlijke agendering voor belemmeringen en systeempfouten
- Extra inzet op psychische belasting en eenzaamheid
- Ontwikkeling van een jongerenplatform
- Ontwikkeling van een digitale sociale kaart

In de volgende paragrafen wordt dit schematisch overzicht nader toegelicht.

8.3 Leidende principes

Vanuit de input uit de interviews zijn leidende principes geformuleerd die over de twee sporen heen gelden. Het gaat om waarden die algemeen sturend zijn bij de uitrol van dit regionale actieplan:

➤ *Het belang van de jongeren voorop*

Elke partij biedt vanuit haar eigen expertise hulp, maar de combinatie van problemen maakt dat een maatwerkoplossing nodig is, die organisatie overstijgend opgesteld wordt. Uitgangspunt is dat de jongere daar terecht komt, waar hij/zij het beste geholpen is.

➤ *Acties op de korte termijn, die ook bijdragen aan structurele verbetering en innovaties van de regionale jongerenaanpak*

De gelden vanuit het steun- en herstelpakket zijn gericht op acties op de korte termijn. Tegelijkertijd is er binnen de regio ook behoefte aan visie/strategie en een plan voor de langere termijn. In dit plan wordt beide gecombineerd: met concrete acties die duurzaam en in samenhang worden aangepakt, worden niet alleen tijdelijke problemen aangepakt die nú spelen. Ook worden met deze acties structurele problemen aangepakt die in de toekomst zorgen voor een effectievere jongerenaanpak. Belemmeringen, overlappen en systeemfouten worden opgelost.

➤ *Focus en samenhang*

De gezamenlijke acties komen voort uit de uit de analyse voortgekomen conclusies (zie paragraaf 8.1). Dit betekent dat de acties rechtstreeks bijdragen aan c.q. toegevoegde waarde hebben t.a.v. de conclusies. Zo brengen we focus en samenhang aan. Dit betekent ook dat doel en inhoud leidend zijn, daar worden middelen bij gezocht en niet andersom.

➤ *Voortbouwen op wat goed werkt: verbinden en versterken van bestaande succesvolle initiatieven*

In bijlage 1 wordt een overzicht gegeven van bestaande en voorgenomen projecten in de regio Rivierenland in het kader van de bestrijding van jeugdwerkloosheid. Immers, een belangrijk uitgangspunt voor onze aanpak is dat we aansluiten en voortbouwen op succesvolle bestaande projecten in Rivierenland die er toe doen. We volgen de energie uit het werkveld. Dit doen we door in te zetten op het versterken en verbinden van deze bestaande initiatieven en in samenhang te bekijken. Tegelijkertijd kunnen we hiermee toetsen of er sprake is van blinde vlekken en daarop inspelen.

Om tot een goed overzicht te komen van de projecten/initiatieven zijn de volgende criteria gehanteerd:

- Focus op de bestrijding van jeugdwerkloosheid
- Daadwerkelijke uitvoering of concreet voornemen tot uitvoering in regio Rivierenland
- Geen structureel tot de bedrijfsvoering horende dienstverlening van een organisatie

➤ *Eigenaarschap in samenwerking*

Voor jongeren is een integrale aanpak nodig. Een aanpak op verschillende levensgebieden: onderwijs, werk, inkomen, zorg, veiligheid en wonen. Dat vraagt om ontschotting en samenwerking in het sociaal domein.

Partners pakken eigenaarschap op om acties te realiseren in samenwerking met andere partners. Zij dragen bij aan de gezamenlijke ambitie (toegevoegde waarde).

We werken op vrijwillige basis met elkaar samen, maar niet vrijblijvend. We respecteren elkaars belang en rol en hebben vertrouwen in elkaars bijdrage aan de gezamenlijke ambitie. We spreken elkaar aan op een goede samenwerking.

➤ *Lerende community*

Het versterken van onze jongerenaanpak vindt plaats vanuit het principe van de 'lerende community': we komen gezamenlijk tot nieuwe inzichten en ideeën, versterken elkaar en stemmen met elkaar af. De focus ligt op het leren van elkaars successen en deze samen verder brengen.

Hiertoe zijn we maximaal transparant naar elkaar en delen successen en aanpakken met elkaar en met de buitenwereld. We laten zien wat we doen en wat we bereiken. We evalueren en monitoren regelmatig om de impact van onze inzet te optimaliseren (resultaatgericht)

➤ *Regionale schaal met aandacht voor de verschillen per gemeente en zoveel mogelijk dichtbij de jongeren georganiseerd*

De arbeidsmarktregio is de schaal om onze ambitie te realiseren: we werken regionaal en benutten andere schaalniveaus (zoals de gemeenteschaal) om ons doel te realiseren.

De regionale schaal is steeds vaker aangrijpingspunt voor landelijk en provinciaal beleid ten aanzien van jeugdwerkloosheid. Het sluit aan bij de wettelijke verplichtingen om gezamenlijk een Regionaal Werkbedrijf in stand te houden, een Regionaal Mobiliteitsteam te hebben, een eenduidige regionale werkgeversdienstverlening vorm te geven en om een regionale aanpak vsv en arbeidstoeleiding van kwetsbare jongeren te hebben. Vanuit deze regionale samenwerking kunnen we krachtiger zijn in lobby en het verkrijgen van externe financiering en kunnen we expertise over de arbeidsmarkt en integraal werken bundelen.

Tegelijkertijd zien we dat de regio geografisch gespreid is en de situatie rondom jongeren per dorp verschillend kan zijn. Zowel methodisch als vanuit dit kenmerk van de regio is het van belang de dienstverlening zo dichtbij mogelijk de jongere te realiseren. Dat betekent regionale organisatie en sturing en uitvoering zo dichtbij mogelijk de jongere

8.4 Acties

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste conclusies die voortgekomen zijn uit de analyse (zie paragraaf 8.1), vertaald naar concrete acties die zijn getoetst aan de leidende principes uit paragraaf 8.3. Om focus aan te brengen is het van belang dat de actie rechtstreeks voortkomt uit de uitkomsten van de analyse.

Het gaat om de volgende acties:

- Ontwikkeling van een regionale integrale jongerenaanpak met bestuurlijke agendering voor belemmeringen en systeemfouten
- Extra inzet op psychische belasting en eenzaamheid
- Ontwikkeling van een jongerenplatform
- Ontwikkeling van een digitale sociale kaart

Ontwikkeling van een regionale integrale jongerenaanpak met bestuurlijke agendering voor belemmeringen en systeemfouten

In Rivierenland zijn veel mooie projecten gericht op de bestrijding van jeugdwerkloosheid.

Tegelijkertijd geven partijen aan dat de dienstverlening versnipperd is, er onvoldoende verbinding is, het onduidelijk is wie de regie voert wanneer een jongere problemen heeft op meerdere

levensgebieden en kwetsbare jongeren langer gemonitord zouden moeten worden om tijdig in te kunnen grijpen als het mis gaat. Diverse aanpakken, projecten en interventies hebben over het algemeen een tijdelijke doorlooperperiode. Dit terwijl het leven van deze doelgroep getypeerd wordt door vallen en opstaan, vaak jarenlang.

Daarnaast ontbreekt een regionaal ambtelijk en bestuurlijk overleg Jeugd (dit is versnipperd over meerdere domeinen) en ontbreekt een eenduidige onderwijs-, arbeidsmarkt- en jeugdzorgregio. Dit belemmert het gezamenlijk oppakken van vraagstukken.

Reden genoeg om in dit actieplan niet weer nieuwe projecten te bedenken, maar met de bestaande inhoud tot een regionale integrale jongerenaanpak te komen met bestuurlijk draagvlak. Alle ingrediënten zijn er, alleen het recept moet nog samengesteld worden.

Uiteindelijk doel is dat vraagstukken van jongeren duurzaam en in samenhang worden aangepakt en bestaande belemmeringen, overlappen en systeemfouten worden opgelost.

Aandachtspunten:

- *Inzet van netwerkregisseurs*

Inzet van integrale outreachende netwerkregisseurs (op schaal van gemeenten/fysiek dichtbij de jongere) die zorgdragen voor integrale arrangementen en meest optimale inzet van beschikbare initiatieven in de regio. Zij bieden de jongeren perspectief op een pad naar werk, studie of zorg en blijven de jongere langdurig monitoren.

- *Bestuurlijk en ambtelijk draagvlak als randvoorwaarde*

Bestuurlijk en ambtelijk draagvlak is van groot belang voor het welslagen van deze actie, met name voor het oplossen van bestaande belemmeringen, overlappen en systeemfouten. Hierop dient zorgvuldig ingezet te worden. Betrek bestuurders van betrokken partijen en beleidsmedewerkers van gemeenten bij het vormen van een plan van aanpak op deze actie en zorg dat ze hun commitment hierop uitspreken.

- *Georganiseerd rondom de jongere i.p.v. een fysieke locatie*

De integrale outreachende netwerkregisseurs zijn op de doelgroep toegeruste professionals die daar zijn waar de jongere is en zich daaromheen organiseren. Het gaat hier dus nadrukkelijk niet om een fysiek punt waar de jongere naar toe moet. Dit is ook niet wenselijk gezien de geografische spreiding van Rivierenland.

Achter de regisseurs zit een flexibel netwerk van mensen, aanbieders, betrokkenen, die afhankelijk van de situatie ingevlogen worden door de regisseur.

- *Belemmeringen en systeemfouten oplossen*

Vanuit de praktijk van de netwerkregisseurs en jongeren worden (door een projectleider) veel voorkomende belemmeringen, overlappen en systeemfouten geïdentificeerd. Deze worden bij de juiste organisaties (n.t.b. en flexibel) geagendeerd, geadresseerd en – met eigenaarschap en draagvlak van partners – weggenomen.

- *Bouw voort op bestaande integrale initiatieven*

Binnen een aantal projecten in Rivierenland staat een integrale aanpak centraal. Het gaat hier om de toekomstcoaches, actietafels, projecten aanpak VSV, de pilots begeleiding van kwetsbare jongeren vanuit Perspectief op Werk en het project CircuLEREN.

- *Betrek werkgevers(verenigingen), het accountmanagementteam van Werkzaak en Buren en het Regionaal Mobiliteitsteam (RMT)*

Wanneer het gaat om werk zijn dit belangrijke partijen die ingezet kunnen worden in het integraal arrangement. Ook kunnen bijvoorbeeld met werkloosheid bedreigde jongeren via de werkgever bereikt worden.

Extra inzet op psychische belasting en eenzaamheid

Meer dan andere leeftijdsgroepen hebben jongeren door Corona mentale gezondheidsproblemen zoals eenzaamheid, somberheid en angst. Meerdere onderzoeken laten zien dat het sinds de coronacrisis niet goed gaat met het welbevinden van jongeren en jongvolwassenen. Er spelen bijvoorbeeld gevoelens van impasse, onvrede, eenzaamheid en somberheid. Ook hebben sommige jongeren zich meer teruggetrokken en voelen daardoor een drempel om weer contact te zoeken met anderen. Dit werd versterkt door online lessen en weggevalen bijbaantjes waardoor (eerstejaars) leerlingen weinig gelegenheden hebben gehad om nieuwe mensen te leren kennen. Deze problemen laten nog lang sporen na in volwassenheid.

In Rivierenland zien we dat scholen, RMC en jongerenwerkers zich voor wat betreft de impact van Corona op jongeren vooral over mentale gezondheidsproblemen bezorgd maken. Psychische klachten blijken gestegen te zijn, waardoor schooldeelname in het gedrang komt. Scholen en RMC zien een versnelde stijging van uitval en voortijdig schoolverlaten. Een belangrijke reden hiervoor is de psychische belastbaarheid. Op lange termijn heeft dit grote effecten voor de jongeren.

Aandachtspunten hierbij:

- *Aandacht voor problematisch thuisfront*

Het merendeel van de jongeren die zichzelf als extra kwetsbaar ziet, is dit niet door eigen lichamelijke of psychische klachten, maar omdat ze samenwonen met ouders, broers en zussen die kwetsbaar zijn. De mogelijke impact van het samenwonen met kwetsbare huisgenoten op jongeren is dan ook iets waar aandacht voor dient te zijn. Zeker in Coronatijd zijn problemen op het thuisfront toegenomen.

- *Bouw voort op bestaande projecten die al op dit terrein worden ingezet*

Het gaat hier om:

- Mbo jeugdteam en projecten gericht op het versterken van de verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp geïnitieerd door Regio Rivierenland;
- Succesvol bewezen methodiek IPS: pilot IPS Werkzaak;
- Succesvol bewezen methode voor eenzame jongeren: Join Us methode voor jongeren die worstelen met eenzaamheid e.d.. De toekomstcoaches kennen deze methode en zijn hierop toegerust;
- Landelijk proeftuinen GGZ/scholen zoals bijvoorbeeld op het Graafschap College waar het programma JongLeren is ontwikkeld. Dit is een voorziening voor jongeren met psychische problematiek waarbij zorg en onderwijs met elkaar geïntegreerd worden;

- *Betrek in de aanpak het probleem van belemmerend lange wachtlijsten voor de zorg*
Wachtlijsten voor de zorg zijn belemmerend lang. Verken of het mogelijk is dit mee te nemen in de aanpak.
- *Betrek eventuele aanwezige schuldenproblematiek bij de aanpak*
Door Corona zijn bijbaantjes weggevallen en zijn jongeren werkloos geraakt. Dit kan leiden tot financiële problemen. Vaak komen jongeren komen door beperkte werkervaring vaak niet of kort in aanmerking voor WW. Daarnaast is schuldenproblematiek sowieso al een bekend probleem bij jongeren. Deze problematiek moet aangepakt worden om de startpositie van jongeren te kunnen versterken.

Ontwikkeling van een jongerenplatform

Er is in Rivierenland op het gebied van het sociaal domein geen jongerenplatform of andere vorm van jongerenparticipatie bij de ontwikkeling van beleid rondom jongeren. Dit wordt gemist en wordt landelijk aanbevolen als een belangrijk element van een effectieve jongerenaanpak. Ook blijkt uit grootschalige surveys in Coronatijd onder meer dan 800 Rotterdamse jongeren een grote behoefte onder jongeren om bij te dragen, anderen te helpen en gezien te worden. Dit is kenmerkend voor de levensfase van jongeren en wordt uitvergroot in crisistijd.

Van belang is om in gesprek met jongeren het probleem aan te pakken. Dit leidt tot beter geïnformeerde en gedragen besluitvorming en kan uiteindelijk ook bijdragen aan beleid dat aansluit bij de ervaringen van jongeren zelf in een taal die door iedereen te begrijpen is. Bovenal: het draagt bij aan de positieve ontwikkeling van jongeren als ze gezien en gehoord worden en er serieus naar hen wordt geluisterd.

Aandachtspunten hierbij:

- *Ontwikkel een jongerenplatform waarop jongeren hun stem kunnen laten horen t.a.v. beleid en als ambassadeur worden betrokken bij onderzoek en beleid.*

Voorbeelden van hoe het jongerenplatform ingezet kan worden:

- Toets je onderzoeks- of beleidsvraag aan jongeren. Dat maakt de urgentie en prioriteiten sneller duidelijk en zorgt dat je niet te brede vraag stelt zodat je ook sneller resultaten kunt terugkoppelen.
- Zorg voor co-creatie in onderzoek en beleidsvorming. Jongeren zijn experts van hun eigen leven. Door ze actief te betrekken bij onderwerpen die over jongeren gaan, voeg je unieke (en vaak onverwachte) kennis en waardevolle inzichten toe. Jongeren kunnen input geven op de vervolgstappen.
- Betrek het jongerenplatform bij het opstellen van teksten voor jongeren zodat de informatie toegankelijker worden qua taalgebruik.
- Gebruik het netwerk van het jongerenplatform. Door jongeren actief te betrekken, gaan zij zelf ook over het onderwerp nadenken en met hun peers erover in het gesprek. Bovendien zorgt dit voor vernieuwende toegangen en netwerken.
- Laat jongeren van het jongerenplatform sessies leiden, dan krijg je andere uitkomsten dan wanneer je dit door volwassenen laat doen.
- Betrek het jongerenplatform als ambassadeur bij onderzoek of beleid.

- *Zorg voor een goede afspiegeling van de jongeren in het jongerenplatform.*
De ervaring leert dat de doelgroepen waar we over spreken niet vaak deelnemen aan dit soort gremia.
- *Zorg voor structurele professionele begeleiding van het jongerenplatform.*
Alleen dan kan dit tot een succes worden.
- *Zorg dat er daadwerkelijk sprake is van uitwisseling van ideeën tussen jongeren en bestuurders en dat er niet alleen informatie wordt opgehaald.*
Alleen op deze manier voelen jongeren zich gehoord en wordt optimaal gebruik gemaakt van een jongerenplatform.

Ontwikkeling van een digitale sociale kaart

Zo goed als het gehele netwerk van partijen die dienstverlening bieden aan jongeren in Rivierenland ervaart een gebrek aan overzicht van initiatieven en projecten in de regio op het terrein van jongeren. Dit is een eerste vereiste voor verbinding en integraal werken. Men moet bekend zijn met elkaars hulpaanbod om de beschikbare dienstverlening optimaal te benutten en er voor te zorgen dat de e de best passende hulp krijgt.

Aandachtspunten hierbij:

- *Compleet regionaal overzicht van de jongerendienstverlening en het netwerk*
- De digitale sociale kaart dient een regionaal overzicht te bieden van zowel diensten, organisaties, contactpersonen als van samenwerkingsverbanden, overleggen et cetera op het terrein van jongerendienstverlening. Tegelijkertijd moeten goede afspraken gemaakt worden over afkadering: wat moet wel en niet opgenomen worden in de sociale kaart. Denk hierbij aan dienstverlening die bijvoorbeeld niet specifiek voor jongeren is of landelijke dienstverlening.
- *Gebruiksvriendelijk en goede zoekfunctie*
De digitale sociale kaart dient eenvoudig te zijn voor gebruikers en een goede zoekfunctie te hebben.
- *Continue beheer t.b.v. het actueel houden*
De digitale sociale kaart dient altijd up-to-date te zijn om werkelijk meerwaarde te hebben. Dit betekent dat een beheerder een vereiste is, zodat de sociale kaart continue geactualiseerd wordt.
- *Positionering en zelf doen en/of marktpartijen inzetten*
Verkend moet worden waar binnen het regionale netwerk de regionale sociale kaart ondergebracht wordt, wat men zelf wil doen en wat men door anderen wil laten doen. Er zijn diverse marktpartijen die een digitale sociale kaart kunnen leveren en beheren. Het is van belang om dit goed te verkennen, om tot een passende sociale-kaartoplossing te komen voor Rivierenland.

9. Uitvoering actieplan

De realisatie van het doel en onderliggende acties en het monitoren van en sturen op de voortgang, is een samenspel van de gezamenlijke partners. De gezamenlijke partijen hebben elkaar nodig om het actieplan te realiseren. In dit hoofdstuk wordt geschetst op welke wijze de acties omgezet worden tot uitvoering en op welke wijze gemonitord en geëvalueerd gaat worden.

9.1 Realisatie van het actieplan

Formering Projectgroepen

Na vaststelling van de regionale agenda, wordt voor elke in het actieplan opgenomen actie een projectgroep geformeerd. De verantwoordelijkheid en regie voor de realisatie van de betreffende actie is hier belegd. De projectgroep bestaat uit een voorzitter/trekker en leden die vanuit taak, rol, expertise, motivatie of energie een optimale bijdrage kunnen leveren aan de realisatie van de actie. De (voorzitter van de) projectgroep is het aanspreekpunt voor het programmabureau RW-POA Rivierenland voor wat betreft monitoring en ondersteuning.

Plan van aanpak per actie

Na vaststelling van het regionaal actieplan, wordt voor elke in het actieplan opgenomen actie door de betreffende projectgroep (volgens een format) een plan van aanpak gemaakt. In het plan van aanpak wordt minimaal beschreven:

- Beschrijving van de actie
- Eigenaar en direct betrokken partijen
- Wijze waarop invulling wordt gegeven aan de leidende principes (zie paragraaf 8.3)
- Eenduidig en meetbaar beoogd resultaat van de actie; waar dit niet mogelijk is, wordt aangegeven hoe anderszins de voortgang in kaart kan worden gebracht
- Tijdpad realisatie/mijlpalen
- Communicatie
- Financiering (benut hier mede het overzicht voor in bijlage 3 van dit actieplan)

Elk plan van aanpak wordt getoetst binnen de standaard overleg- en besluitvormingsstructuur van RW-POA Rivierenland, waarna de actie bij akkoord uitgevoerd wordt conform het plan van aanpak.

9.2 Monitoring en evaluatiecriteria

➤ *Centrale monitoring, evaluatie en ondersteuning door het programmabureau RW-POA Rivierenland*

Het programmamanagement voor het regionale onderwijs- en arbeidsmarktbeleid is belegd bij het programmabureau RW-POA Rivierenland. Hun rol in de realisatie van het actieplan:

- Zorgdragen voor centrale monitoring, proces van verantwoording en evaluatie;
- Ondersteuning met communicatie, afstemming, verbinding, financiering, et cetera.

Periodieke monitoring (eens per 6 maanden) vindt plaats aan de hand van de volgende richtlijnen:

Onderwerp van monitoring	Hulpmiddelen
Focus en effectiviteit	<ul style="list-style-type: none"> • Input stand van zaken geboekte (tussen)resultaten • Toetsing a.d.h.v. de geformuleerde beoogde resultaten conform plan van aanpak
Tijdpad	<ul style="list-style-type: none"> • Input stand van zaken gerealiseerde mijlpalen • Tijdpad conform plan van aanpak
Financiën	<ul style="list-style-type: none"> • Input stand van zaken financiën • Overzicht financiën conform plan van aanpak

➤ *Evaluatiecriteria*

Aan elke actie is in het plan van aanpak een eenduidig en meetbaar beoogd resultaat gekoppeld; waar dit niet mogelijk is, wordt aangegeven hoe anderszins de voortgang in kaart kan worden gebracht. Deze beoogde resultaten zijn uiteraard onderwerp van monitoring. Daarnaast zal eenmaal per jaar de realisatie geëvalueerd worden door het programmabureau RW-POA Rivierenland. De evaluatiecriteria die hierbij gehanteerd worden:

Evaluatiecriteria	Evaluatiecriterium
Relevantie	<ul style="list-style-type: none"> • De acties dragen bij aan de problemen en uitdagingen zoals gezamenlijk vastgesteld in de strategische agenda.
Uitvoering	<ul style="list-style-type: none"> • De acties worden uitgevoerd conform uitvoeringsplan, zowel qua inhoud als tijdpad.
Effectiviteit	<ul style="list-style-type: none"> • De beoogde (tussen)resultaten conform plan van aanpak worden behaald.
Efficiëntie	<ul style="list-style-type: none"> • De resultaten worden bereikt op een kostenefficiënte wijze. De resultaten staan in verhouding tot de ingezette middelen
Tevredenheid/draagvlak	<ul style="list-style-type: none"> • De projectpartners waarderen de voortgang van de realisatie van het uitvoeringsplan t.a.v. resultaten, proces en samenwerking met minimaal een gemiddelde score van 7.
Lessen voor de toekomst	<ul style="list-style-type: none"> • De evaluatie maakt een vertaling van de constatering naar benodigde bijsturing en verbetering voor het volgende jaar.

Bijlage 1. Literatuurlijst

- Aanvraagformulier Perspectief op Werk: Actieve begeleiding 40 kwetsbare jongeren en doorontwikkeling oriëntatie café.
- Aanvraagformulier Perspectief op Werk: Transparant maken VSV-bestand + actieve begeleiding 70 kwetsbare jongeren.
- Diverse artikelen op Internet over jeugdwerkloosheid en Corona.
- Kennisdocument. Neem iedereen mee. Kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt. Denktank Coronacrisis, december 2020.
- Manifest NWA Jongeren Challenge. Advies voor beleidsmakers, wetenschappers en bestuurders over jongeren en Corona. Nationale Wetenschapsagenda, 2021.
- Plan overbruggingssubsidie Provincie Gelderland, 2021.
- Plan van aanpak 2019-2020. Projectgroep kwetsbare jongeren.
- Projectplan Sluitende aanpak Werkende VSV'ers. RMC, 2021.
- Regionaal programma voortijdig schoolverlaten 2021-2024 regio Rivierenland, juni 2020.
- Transformatieplan regio Rivierenland. Samenwerken aan een aanpak voor kwetsbare jongeren. Regio Rivierenland, september 2018.
- VSV en perspectief op werk Regio Rivierenland. KBA Nijmegen in opdracht van het RMC, juni 2020.

Bijlage 2. Specifiek op jongeren gerichte projecten Jeugdwerkloosheid Rivierenland

PROJECT	PARTNERS	INHOUD	FINANCIERING
VOORKOMEN VSV			
Project Sluitende aanpak Werkende vsv'ers	RMC, Werkzaak, SBB, werkgevers	Ontwikkeling van een – regionaal met ketenpartners afgestemd – trajectplan voor een sluitende aanpak van jongeren die dreigen te stoppen met school of al gestopt zijn met school omdat zij willen of zijn gaan werken. Doel is de mogelijkheden van leren en werken verkennen, zodat meer jongeren alsnog een diploma halen naast hun werk of de dreiging bespreken dat werkgevers juist geen jongeren meer stage laten lopen of leer-werkplek beschikbaar stellen (door Corona).	Rijks gelden regionaal programma vsv
Geïntensiveerde aanpak oud-vsv'ers	RMC	Doelgroep: vsv'ers die een jaar later nog geen bestemming richting school of werk hebben. Aanpak om deze jongeren te vinden, te benaderen en te begeleiden naar school of werk.	Rijks gelden regionaal programma vsv
Leerwerkbedrijf	ROC Rivior, werkgevers	Het Leerwerkbedrijf is een samenwerking tussen ROC Rivior en verschillende werkgevers in Rivierenland waar jongeren aan de slag gaan die dreigen uit te vallen vanwege het ontbreken van een stage- of BPV-plek. Zij kunnen binnen dit Leerwerkbedrijf hun opleiding voortzetten en een startkwalificatie halen. Deelnemers gaan 2 dagen naar school en lopen 3 dagen stage. Stageactiviteiten binnen het Leerwerkbedrijf variëren van het verrichten van werkzaamheden als ZZP'er in een stagebedrijf, het eigen bedrijf of bij particulieren. Na het behalen van de startkwalificatie kunnen ze als ZZP'er blijven werken of bij bedrijf in dienst gaan. Eventueel kan dit met ondersteuning van Werkzaak worden bekeken. Jaarlijks doorlopen ca. 75 jongeren hun traject via deze route. Deze activiteit is gestart in 2017 en wordt de komende jaren voortgezet.	Deels Rijks gelden regionaal programma vsv

PROJECT	PARTNERS	INHOUD	FINANCIERING
Monitor schoolverlaters pro/vso, vmbo-bb en Entree	RMC	Ontwikkeling van een monitor die langer monitort dan de periode van één jaar. De meeste jongeren die met werk uitstromen, blijven kwetsbaar op de arbeidsmarkt. Zeker als hun eerste tijdelijke arbeidsovereenkomst afloopt en zij zich nergens melden.	Rijks gelden regionaal programma vsv
Regionale campagne ouderbetrokkenheid	RMC	Ter ondersteuning van de training ouderbetrokkenheid.	Regiodeal, VSV-budget gemeenten, Transformatiefonds
Training ouderbetrokkenheid	RMC, voortgezet onderwijs	Deze richt zich op een methodiek waarbij medewerkers uit het onderwijs op een andere manier met ouders in gesprek gaan en meer gezamenlijk naar passende oplossingen van het kind kijken. Het is wenselijk om in 2021 in een tweede fase deze aanpak te verbreden en door middel van een regionale campagne ook ouders te betrekken (met cofinanciering Regio Deal).	Regiodeal, VSV-budget gemeenten, Transformatiefonds
Transparant maken VSV-bestand	RMC	Inzichtelijk krijgen van de totale doelgroep 1850 vsv'ers in de regio middels een onderzoek om zo te komen tot verschillende doelgroepen. Met dit inzicht en de juiste informatie over de jongeren kunnen bepaalde groepen dan actiever worden opgepakt / kan er voor hen een passend traject worden gestart.	Subsidie PoW, 1 ^e jaar
Time-out voorziening voortgezet onderwijs	RMC	Een orthopedagogisch didactisch centrum (OPDC) voor leerlingen uit het voortgezet onderwijs. Jaarlijks maken ca. 30 leerlingen gebruik van dit aanbod, hiervan stroomt 90-95% terug naar het regulier of speciaal onderwijs. Bij het OPDC is intensieve begeleiding en extra aandacht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling. Na het verblijf op het OPDC kan de jongere nog een periode begeleid worden om de slagingskans van de plaatsing te optimaliseren en de school te ondersteunen bij de begeleiding van de jongere.	Rijks gelden regionaal programma vsv
Rebound mbo	RMC, Rivor, Helicon	De rebound richt zich op het opvangen en begeleiden van de potentiële doelgroep vsv'ers uit het mbo met het doel hen terug te leiden naar een juiste onderwijsplek of toeleiding naar de arbeidsmarkt. Het merendeel van de leerlingen die gebruik maken van deze	VSV-budget gemeenten

PROJECT	PARTNERS	INHOUD	FINANCIERING
		voorziening zijn van ROC Rivior. Er worden ook leerlingen opgevangen van andere scholen. Jaarlijks worden tussen ca. 80-85 leerlingen opgevangen in de rebound.	
Mbo jeugdteam	GGD, GGZ (Pro Persona), e.a.	Het mbo jeugdteam bestaat uit een aantal externe partijen, waaronder GGD en GGZ (Pro Persona) die preventief op school aanwezig zijn. In 2021 wordt de maatregel ongewijzigd voortgezet. Ook wordt dan onderzocht hoe samen met de gemeente(n) de inzet van deze partijen beter vorm te geven, zodat handelingen niet dubbel worden uitgevoerd en eventueel wachttijden worden afgeschaft. Bovendien wordt bekeken hoe een vernieuwde aanpak te borgen is binnen het ROC.	Rijks gelden regionaal programma vsv
Versterken verbinding Onderwijs en Jeugdhulp	De 8 gemeenten. Daarnaast wisselende partners, afhankelijk van lokale uitvoering: onderwijsinstellingen, lokale Teams, zorgaanbieders, welzijnsorganisaties	Lokale uitvoering van verschillende projecten gericht op: <ul style="list-style-type: none"> • De relatie tussen school en het lokale team versterken en de positie van het wijkteam bestendigen. • Inzetten op integrale samenwerking Onderwijs – Wijkteam – Thuis. 	Transformatiefonds
ONDERWIJS			
PRO-VSO Rivierenland 2020-201	RSG Lingecollege, St. praktijkonderwijs De Brug, Brede Zorgschool de Cambier, Koningin Wilhelmina College	De arbeidsoriëntatie van leerlingen in een vroeg stadium begeleiden, testen en matchen met hun competenties. Het aanbod van stages en concrete opdrachten uit de beroepspraktijk vergroten. Dit alles zodat leerlingen zich intensief voorbereiden op werk met beroepsgericht onderwijs (leerlingwerkplaatsen, stage-werkplekklaren en branchegerichte cursussen).	ESF

PROJECT	PARTNERS	INHOUD	FINANCIERING
Oriëntatieprogramma mbo voor VSO	RMC	Leerlingen die door kunnen stromen naar het mbo kunnen alvast in een oriëntatieprogramma op het mbo meelopen (Rivor en Sonnewijser, uit te breiden naar andere scholen).	Rijks gelden regionaal programma vsv
Praktijklab Ondernemend Rivierenland	ROC Rivor	Studenten ervaring op laten doen met opdrachten en projecten van echte opdrachtgevers uit o.a. het netwerk van ONR.	Rijkssubsidie
Digitale Werkplaats MKB	ROC Rivor	Studenten ervaring op laten doen met opdrachten en projecten van echte opdrachtgevers. MKB-bedrijven uit de regio worden door de studenten geholpen hun werkprocessen te digitaliseren met adviezen, onderzoeken en roadmaps voor digitalisering. De Digitale Werkplaats MKB is ondergebracht bij de privaat publieke samenwerking Ondernemend Rivierenland en heeft eigen projectruimte in het Praktijklab van ROC Rivor.	Rijkssubsidie
YoungMediaProfs Ondernemend Rivierenland	ROC Rivor	Student-onderneming voor jong creatief talent (studenten media) met echte, betaalde projecten voor opdrachtgevers uit het netwerk van ONR. Het doel is een brug te vormen tussen leren, werken en ondernemen in de media.	Rijkssubsidie + inkomsten opdrachten
Praktijksimulaties	Praktijklab ROC Rivor	Uitvoering 50 praktijk simulaties i.v.m. uitgevallen stages of als voorbereiding op een leerwerkbaan.	Provincie Gelderland, overbruggingsbudget Corona
BEGELEIDING NAAR WERK			
IPS	Werkzaam, GGZ	In het project Verbinding GGZ - Werk Rivierenland wil Werkzaam dat zoveel mogelijk mensen met een psychische kwetsbaarheid duurzaam meedoen met betaald werk. In dat kader doet Werkzaam ervaring op met (elementen uit) de methode Individuele Plaatsing en Steun (IPS). Een methode ontwikkeld in de GGZ waarbij behandeling plaats vindt terwijl iemand aan het werk is. Niet exclusief voor jongeren.	Rijkssubsidie/PoW
Praktijkcoach 2.0 voorkomt voortijdig arbeidsmarktvertrek	ROC Rivor, ziekenhuis Rivierenland, Van der	Ontwikkeling coachen na afstuderen als nieuw element van de praktijkcoach	PoW

PROJECT	PARTNERS	INHOUD	FINANCIERING
	Valk hotel, Zorgcentra de Betuwe, KWC	Volgen van groep afgestudeerde studenten om te achterhalen wat de loopbaanontwikkelingen zijn en wat mogelijke oorzaken zijn van Voortijdig Arbeidsmarkt Vertrek. Ca. 60 afgestudeerde studenten die op hun leerwerkplekken zijn begeleid door praktijkcoaches zijn nog minimaal een jaar begeleid op de arbeidsmarkt.	
Projecten Werkzaak	Werkzaak	Via diverse projecten wordt uitvoering gegeven aan de Participatiewet en de Wsw. Werkzaak heeft een gespecialiseerd jongerenteam. Ondersteuning wordt geboden vanaf 16 jaar, vanaf 18 jaar kan dit naast begeleiding ook inkomensondersteuning zijn. Werkzaak werkt nauw samen met partners en stemt met hen de beste route af voor een bepaalde jongere. Zo wordt zoveel mogelijk voorkomen dat er een gat valt tussen bijv. overgang PRO naar werk. Ook neemt Werkzaak deel aan de actietafels die RMC organiseert, waarbij casuïstiek wordt besproken.	Participatiebudget en incidentele subsidies
Leerwerkroutes Werkzaak	Werkzaak	Kwalificerend traject van ca. 2 jaar gericht op het leren van een vak inclusief benodigde certificaten die behaald kunnen worden en een eventueel voorschakeltraject om te werken aan bijvoorbeeld basale werkvaardigheden, taal of oriëntatie op soorten werk. Niet exclusief voor jongeren.	Participatiebudget
CircuLEREN	Zorgcentra de Betuwe, Van der Valk Hotel Tiel, Ziekenhuis Rivierenland, Lingecollege Tiel, KWC Culemborg, Werkzaak, RMC, ROC Rivor.	Hybride praktijkcoaches afkomstig uit verschillende organisaties slaan de brug naar de praktijk en ondersteunen mbo niveau 1/2 studenten en werkzoekenden bij de eerste stappen op de arbeidsmarkt. Deze praktijkcoaches zijn sleutelfiguren om onderwijs en bedrijfsleven werkelijk te koppelen en het zichtbaar en praktisch te maken. Zij ondersteunen de werknemers in de nieuwe omgeving en stimuleren verdere ontwikkeling van soft skills. Praktijkcoaches werken als een spin in het web en bewegen tussen meerdere organisaties. Dit doen zij ook ná diplomering, zodat uitval op de arbeidsmarkt tijdig kan worden gesignaleerd en deels wordt voorkomen.	Regionaal Investerings Fonds
Projecten Buren/Nederbetuwe		Via diverse projecten wordt uitvoering gegeven aan de Participatiewet. Medewerkers van het Sociaal Domein stimuleren en begeleiden inwoners op weg naar de arbeidsmarkt en	Participatiebudget

PROJECT	PARTNERS	INHOUD	FINANCIERING
		zelfredzaamheid. Daarbij kopen zij diensten in bij onder andere re-integratiebedrijven en jobcoaches.	
Project van WW naar werk/school	Werkzaak/UWV	Jongeren die werkloos zijn geraakt en in WW zitten worden naar werk/school begeleid. Door nauw samen te werken, wordt voorkomen dat jongeren instromen in de Participatiewet vanuit WW of wordt warme overdracht bewerkstelligd. Projectleider UWV Michiel Lecluijze, michiel.lecluijze@uwv.nl	Provincie Gelderland, overbruggingsbudget Corona
Actieve begeleiding 70 kwetsbare jongeren	RMC, Werkzaak	Begeleiding van 70 jongeren om ze of werkfit te maken (traject inzetten) of als ze als werkfit zijn, hen actief naar werk te begeleiden (in samenwerking met Werkzaak, PRO/VSO-scholen en het ROC). Deze inzet moet meer maatwerk opleveren door versterking van integrale samenwerking tussen onderwijs, zorg en arbeidsmarkt.	Subsidie PoW 1 ^e jaar
Actieve begeleiding 40 kwetsbare jongeren	RMC, Werkzaak	40 kwetsbare oud-vsv'ers arbeidsfit maken of als ze dat al zijn ze actief naar werk begeleiden	Subsidie PoW 2 ^e jaar
Doorontwikkeling training Oriëntatie café	RMC, Werkzaak	De training Oriëntatie heeft als doel jongeren die niet weten wat ze willen qua opleiding of werk een stap verder te helpen. Deze doorontwikkeling moet ervoor zorgen dat de training zover opgezet is, dat deze onderdeel kan gaan uitmaken van het reguliere aanbod voor jongeren.	Subsidie PoW, 2 ^e jaar
School & Jobs Neder-Betuwe	Mbo-scholen Helicon, Pantarijn en Van Lodenstein College	Gestructureerde en gecoördineerde bedrijfsbezoeken bij lokale werkgevers door leerlingen voor hun loopbaanoriëntatie van de drie middelbare scholen in Kesteren. De leerlingen maken kennis met hun mogelijk toekomstige werkgevers en ondernemers met potentiële werknemers. Bovendien versterkt het initiatief de samenwerking tussen de drie scholen (projectleider Jan Heeres).	Onbekend
Zorgen voor Zorg	KWC en Zorgcentra	1-jarig traject voor uitstroom van leerlingen KWC naar zorgbanen onder niveau 1.	Onbekend
INTEGRALE AANPAK			

PROJECT	PARTNERS	INHOUD	FINANCIERING
Actietafels	Gemeenten/lokale teams, Jeugd GGZ, Scholen (PRO/VSO/VO/MBO), RMC/Leerplicht, Werkzaak, Jongerenwerk, Jeugdreclassering, GGD, andere professionals	Dit is een expertise-overleg (soort denktank) dat elke 6 -8 weken plaatsvindt en waarin zo'n 20 tot 25 professionals om tafel zitten om jongeren te bespreken waarvan is vastgesteld dat ondersteuning in het 'reguliere circuit' niet voldoet of niet het gewenste resultaat heeft opgeleverd. Met de actietafel worden organisaties gefaciliteerd om de complexe problematiek van jongeren middels maatwerktrajecten op te lossen. Naast het eerste doel jongeren te helpen in hun proces naar participatie, leidt de overlegstructuur ertoe dat partijen elkaar beter en sneller weten te vinden (ook buiten de actietafel) en elkaars taal beter leren kennen. Op termijn zal dat ertoe leiden dat meer jongeren in een nieuwe vorm van reguliere samenwerking geholpen worden en minder jongeren besproken hoeven te worden tijdens de actietafel.	Regiodeal
Toekomstgericht werken	De 8 gemeenten en welzijnsorganisaties Mozaïk, Sociom, Elk Welzijn, Connect2jeugd, BuurtzorgJong	Preventieve inzet van Toekomstcoaches uit welzijnsorganisaties om jongeren tussen 16 en 23 jaar hulp te bieden om een plan te maken voor de toekomst. Alle leefdomeinen worden hierin meegenomen.	Transformatiefonds
Pilot Expertteam Jeugd	Regio Rivierenland, zorgaanbieders	Integrale aanpak van multicomplexe problematiek bij jongeren vanuit de Jeugdwet. Jeugdregio's zijn gevraagd om (boven)regionale expertteams in te richten. Met deze teams wordt verzekerd dat voor elk kind passende hulp komt, ongeacht de complexiteit van de zorgvraag.	Onbekend
OVERIG			
Tielse brug	Onbekend	'Samen kansrijk en gezond'. Tien jaar lang wordt gewerkt aan het verminderen van gezondheidsachterstanden bij gezinnen.	FNO-subsidie

PROJECT	PARTNERS	INHOUD	FINANCIERING
Pilot Geldfit	Werkzaak	A.d.h.v. een digitale bijeenkomst jongeren bewustmaken van geld en wat te doen als er geldproblemen zijn. Doel is de drempels die mensen ervaren om aan het werk te gaan zoveel mogelijk weg te nemen.	Onbekend

Bijlage 3. Overzicht extra middelen bestrijding jeugdwerkloosheid

MIDDELEN	2020	2021	UITGEKEERD AAN?
A. SPECIFIEK BUDGET UIT HET STEUN- EN HERSTELPAKKET VOOR SCHOOLVERLATERS			
A1. Voor het ondersteunen van schoolverlaters uit het mbo Gemeenten kunnen hiermee nazorg bieden aan schoolverlaters mbo van afgelopen schooljaar met een grote kans op werkloosheid – 2020 voor gemeenten via decentralisatie-uitkering	€ 53.066	-	Centrumgemeente/RW-POA
A2. Voor het ondersteunen van mbo-ers met een grote kans op werkloosheid die komend schooljaar uitstromen – 2021 <ul style="list-style-type: none"> • voor mbo-scholen voor het bieden van extra begeleiding gericht op doorleren dan wel de overgang naar werk en het verzorgen van nazorg na afstuderen. Subsidieregeling Extra begeleiding en nazorg mbo (aanvragen niet meer mogelijk; activiteiten uiterlijk afgerond op 31-12-2022): <ul style="list-style-type: none"> - Het bieden van <u>extra begeleiding</u> aan <u>laatstejaars studenten mbo tot 27 jaar met een grote kans op jeugdwerkloosheid</u>, gericht op de overstap naar een vervolgopleiding of bij het vinden van werk en die i.i.g. mede bestaat uit feitelijk contact tussen de student en de instelling; <u>en</u> - Het bieden van <u>nazorg</u> aan <u>gediplomeerde schoolverlaters tot 27 jaar met een grote kans op jeugdwerkloosheid</u>, gericht op de overstap naar een vervolgopleiding, bij het vinden van werk of bestaande uit doorgeleiding naar de instanties die hen kunnen begeleiden naar werk en die i.i.g. mede bestaat uit feitelijk contact tussen de gediplomeerde schoolverlater en de instelling. 	Onbekend	Helicon (niet alleen Geldermalsen): €165.594 Rivor: €73.279	Mbo-scholen

MIDDELEN	2020	2021	UITGEKEERD AAN?
<ul style="list-style-type: none"> voor centrumgemeenten, zodat gemeenten al in het laatste schooljaar kunnen starten met de ondersteuning naar werk. Zo kunnen gemeenten de kans benutten om de bol-stage of bbl-leerbaan om te zetten in een baan of in te zetten op een andere leerbaan (in het initieel of post-initieel onderwijs) voor omscholing als de jongere een opleiding doet met weinig kans op werk. Uit te keren via decentralisatie-uitkering. 	€ 91.698	€183.290	Centrumgemeente/RW-POA
A3. Voor het ondersteunen van voortijdig schoolverlaters – 2020/2021 <ul style="list-style-type: none"> Budget in 2021 voor intensivering van de reguliere taken van de RMC's. Hierbij wordt ook aandacht gevraagd voor de inzet op oud-vsv'ers (jongeren die in een eerder schooljaar het onderwijs voortijdig hebben verlaten en hun werk dreigen te verliezen of geen werk meer hebben) en samenwerking met de partners in de regio. Wordt uitgekeerd via de Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC-functie. Uitbetaald in december 2020 en februari 2021; dient uiterlijk 31-12-2024 besteed te zijn. Budget in 2021 voor centrumgemeenten, zodat gemeenten vsv'ers - van wie RMC heeft vastgesteld dat terugkeer naar het initieel onderwijs geen optie meer is - kunnen ondersteunen naar een baan of naar een leerbaan (in het post-initieel onderwijs) voor bijscholing als dat hun directe en duurzame inzetbaarheid op de arbeidsmarkt ten goede komt. 	€118.870 (te besteden t/m 31-12-2024)	-	RMC-gemeenten
	-	€185.289	Centrumgemeente/RW-POA
A4. Voor het ondersteunen van jongeren uit het pro en vso – 2020/2021 <ul style="list-style-type: none"> Budget voor pro- en vso-scholen voor het stimuleren van doorleren en het ombuigen van de opleidingsrichting als mogelijk, voor het inzetten van stages met oog voor de volgende stap en om in het kader van nazorg tijdelijke banen van net uitgestroomde pro- en vso-ers in samenwerking met gemeenten om te helpen zetten in meer duurzaam werk. Het budget zal in 2021 worden uitgekeerd aan scholen. Gemeenten kunnen gebruik maken van het budget gekoppeld aan hun wettelijke taak voor het ondersteunen van pro- en vso-ers naar werk, van ESF-middelen en van de extra 	Landelijk € 4 miljoen		PRO/VSO-scholen

MIDDELEN	2020	2021	UITGEKEERD AAN?
€ 17 miljoen die medio 2020 via een decentralisatie-uitkering beschikbaar is gesteld voor deze groep.	€104.600		Centrumgemeente
B. GENERIEKE BUDGETTEN UIT HET STEUN- EN HERSTELPAKKET O.A. VOOR JONGEREN			
B1. Extra middelen voor re-integratie dienstverlening gemeenten via algemene uitkering (voor hogere instroom bijstandsgerechtigden) 2020/2021	Totaal €222.592 - Buren €5.383 - Culemborg €45.776 - Maasdriel €5.187 - Neder-Betuwe €14.617 - Tiel €121.964 - West Maas en Waal €10.255 - West Betuwe €10.098 - Zaltbommel €9.312	Totaal €511.970 - Buren €12.381 - Culemborg €105.280 - Maasdriel €11.929 - Neder-Betuwe €33.617 - Tiel €280.505 - West Maas en Waal €23.586 - West Betuwe €23.255 - Zaltbommel €21.417	Losse gemeenten
B2. Tijdelijke impuls voor intensivering gemeentelijke re-integratie dienstverlening 2021	-	Totaal €273.372 - Buren €6.611 - Culemborg €56.219 - Maasdriel €6.370	Losse gemeenten

MIDDELEN	2020	2021	UITGEKEERD AAN?
		<ul style="list-style-type: none"> - Neder-Betuwe €17.951 - Tiel €149.787 - West Maas en Waal €12.595 - West Betuwe €12.402 - Zaltbommel €11.437 	
B.3 Middelen voor de regionale mobiliteitsteams voor directe van-werk(loosheid)-naar-werk begeleiding	€ 192.000	€ 288.000	Centrumgemeente/RW-POA
B4. Budget praktijkleren in het mbo (derde leerweg) via regionale mobiliteitsteams - 2021 Ter verbetering van de directe en duurzame inzetbaarheid van werkzoekenden en werkenden is budget beschikbaar voor kortdurende (max. 9 mndn) bij- en omscholing via praktijkleren in het mbo. Dit budget kan worden gebruikt door de regionale mobiliteitsteams om werkenden en werkzoekenden (inclusief Bbz- en Tozo-gebruikers) die in deze periode extra ondersteuning nodig hebben te begeleiden naar nieuw werk alsook door gemeenten en UWV in aanvulling op hun reguliere dienstverlening bij het begeleiden van werkzoekenden naar werk in deze tijd. Het kan gaan om een mbo-opleiding derde leerweg gericht op het behalen van een praktijkverklaring, een certificaat of een diploma.	Landelijk € 63 miljoen		UWV
B5. Inkoop MBO De middelen kunnen worden ingezet voor financiering van mbo-opleidingen van maximaal 9 maanden. UWV, gemeenten, werkgeversorganisaties en vakbonden in de arbeidsmarktregio's kopen de mbo-opleidingen in bij mbo-instellingen via het regionaal mobiliteitsteam.	Landelijk 31,5 miljoen		UWV

MIDDELEN	2020	2021	UITGEKEERD AAN?
<p>B6. Tijdelijke impuls Banenafpraak</p> <p>Extra budget dat is bedoeld om mensen uit de doelgroep, die als gevolg van de coronacrisis met werkloosheid worden bedreigd of hun baan zijn verloren, aan het werk te houden of zo snel mogelijk weer aan het werk te krijgen bij een reguliere werkgever en als dat niet kan bij de arbeidsmarkt betrokken te houden. Het gaat vooral om mensen met een Wajong-achtergrond (UWV) en mensen uit de Participatiewet die tot de doelgroep banenafpraak behoren en vaak met loonkostensubsidie werken (gemeenten).</p>	-	Nog onbekend	Verwachting centrumgemeente
<p>B7. Kosteloze ontwikkeladviezen via NL Leert Door – 2020/2021</p> <p>Kosteloos ontwikkeladviestraject voor iedereen (werkenden en niet-werkenden) met een relatie tot de NL arbeidsmarkt – individueel af te nemen via een loopbaanadviseur. Vanaf 1-12-2020 zijn 50.000 ontwikkeladviezen beschikbaar.</p>	22.000 ontwikkeladviezen	Vanaf 1-12-2020 50.000 ontwikkeladviezen	Individen via loopbaanadviseurs
<p>B8. Kosteloze scholing via NL Leert Door – 2020/2021</p> <p>Kosteloos (online) scholing voor iedereen (werkenden en niet-werkenden) met een relatie tot de NL arbeidsmarkt. Het gaat om kortdurende trainingen en cursussen, om leerpakketten en om meer omvangrijke scholing als eerste stap richting omscholing– individueel af te nemen via een opleider in 2020 en 2021.</p>	Circa 50.000 – 80.000 kosteloze scholingstrajecten	Circa 50.000 – 80.000 kosteloze scholingstrajecten	Individen via opleiders
<p>B9. Maatwerkregeling voor sectoren - 2021</p> <p>Bijdrage bedoeld voor het ondersteunen van werkenden die hun baan dreigen te verliezen door de coronacrisis. Concreet: maatwerktrajecten voor werkenden die kunnen voorzien in scholing, ontwikkeladvies, EVC en begeleiding naar ander werk in beroepen en sectoren waar kansen liggen. Met cofinanciering.</p>	Landelijk € 72 miljoen		Werkenden via samenwerkingsverbanden van sectoren, sociale partners, O&O fondsen en anderen
<p>B10. Stimuleren intersectorale omscholing – 2021</p> <p>Omscholingsregeling voor werkgevers in structurele tekortsectoren. Doel is bedrijven met kans- en tekortberoepen – met name in techniek en ICT – te stimuleren nieuwe mensen uit andere sectoren aan te nemen en hun omscholing aan te bieden. Doel is om zo</p>	Landelijk 37,5 miljoen		Werkenden via werkgevers

MIDDELEN	2020	2021	UITGEKEERD AAN?
intersectorale mobiliteit op gang te brengen. Aan te vragen door werkgevers die iemand baan/leerwerkplek bieden, 50% cofinanciering (eigen middelen of O&O fonds).			
B11. Stimuleren extra investering in basisvaardigheden werkenden - 2021 Via extra budget Tel mee met Taal worden werkgevers gestimuleerd met scholingstrajecten te investeren in de basisvaardigheden van hun werknemers. Aan te vragen via de werkgever.	Landelijk 6 miljoen		Werkenden via werkgevers
B12. Subsidiëring werkgevers De vergoeding aan de werkgever die erkend leerbedrijf is en de opleiding in de praktijk verzorgt, wordt verleend naar rato van het aantal weken dat de kandidaat bij de beroepspraktijkvorming aanwezig is geweest met een maximum van 30 weken en € 2.025. Dit naar analogie van de subsidieregeling Praktijkleren van OCW, waaruit de vergoeding aan de werkgever voor het realiseren van een bbl-leerbaan wordt bekostigd. Voor subsidiëring van werkgevers zal door SZW in een regeling worden voorzien.	Landelijk € 27 miljoen		Werkgevers
B13. Extra middelen Tijdelijk Scholingsbudget WW – 2021 Extra scholingsbudget UWV voor WW-uitkeringsgerechtigden	Landelijk € 23,5 miljoen		UWV
C. SUBSIDIEREGELINGEN ONDERWIJS			
C1. Subsidieregeling inhaal- en ondersteuningsprogramma's onderwijs schooljaar juli 2020 t/m augustus 2021 <ul style="list-style-type: none"> Organisatie van inhaal- en ondersteuningsprogramma's voor <u>leerlingen in een kwetsbare positie met onderwijsachterstand of een vergroot risico op leer- en ontwikkelachterstanden</u>, veroorzaakt door de gehele of gedeeltelijke sluiting van <u>scholen</u> als gevolg van de uitbraak van Corona. Organisatie van inhaal- en ondersteuningsprogramma's voor <u>studenten in een kwetsbare positie met (een vergroot risico op) studieovertraging</u> veroorzaakt door de gehele of gedeeltelijke sluiting van instellingen in het <u>mbo</u> als gevolg van Corona. 	Onbekend	Onbekend	Mbo-scholen

MIDDELEN	2020	2021	UITGEKEERD AAN?
<ul style="list-style-type: none"> • Organisatie van inhaal- en ondersteuningsprogramma's voor <u>vavo¹⁰-studenten met studievertraging in de beroepspraktijkvorming</u> veroorzaakt door gehele/gedeeltelijke sluiting van instellingen in het <u>mbo</u> als gevolg van Corona. • Organisatie van inhaal- en ondersteuningsprogramma's voor <u>deelnemers met studievertraging</u> veroorzaakt door gehele/gedeeltelijke sluiting van instellingen in het <u>voortgezet algemeen volwassenenonderwijs</u> als gevolg van Corona. • Organisatie van inhaal- en ondersteuningsprogramma's voor <u>deelnemers met studievertraging</u> veroorzaakt door gehele/gedeeltelijke sluiting van '<u>opleiding overige educatie¹¹</u>' als gevolg van Corona. • Organisatie van inhaal- en ondersteuningsprogramma's voor <u>alle leerlingen, studenten, vavo-studenten en deelnemers op Bonaire, Sint Eustatius of Saba</u> die onderwijs volgen aan een school of instelling. 			
<p>C2. Subsidieregeling Extra hulp voor de Klas - januari t/m juli 2021¹²</p> <p>Tegemoetkoming in de extra kosten om de continuïteit van het <u>primair onderwijs, voortgezet onderwijs en mbo</u> tijdens Corona te kunnen waarborgen. Subsidiabele activiteiten: inzet leraren, onderwijsassistenten en instructeurs; het laten geven van gastlessen; het inzetten van studenten; de ondersteuning op logistiek en toezicht op de naleving van coronamaatregelen; inhuur van personen die toezicht houden in de klas, bijv. bij digitaal onderwijs door een leraar; inhuur van ondersteuning en begeleiding ter</p>	-	Rivor: € 193.832 Helicon: € 516.127 (Rivierenland?)	Mbo-scholen

¹⁰ Vavo = Voortgezet algemeen volwassenenonderwijs voor diploma of deelcertificaten vmbo-tl, havo- of vwo-niveau. Doelgroep: vanaf 18 jaar, in enkele gevallen 16/17-jarigen

¹¹ Opleiding overige educatie = opleiding overige volwasseneneducatie of Nederlands als tweede taal I en II

¹² In het primair- en voortgezet onderwijs wordt per regio door de penvoerder subsidie aangevraagd. Per regio kan max. één aanvraag ingediend worden voor het po en max. één aanvraag voor het vo. In het mbo wordt per instelling subsidie aangevraagd.

MIDDELEN	2020	2021	UITGEKEERD AAN?
ontzorging van leraren en ander personeel; werven, selecteren en organiseren van extra tijdelijke personele inzet.			
D. SPECIFIEK BUDGET UIT HET STEUN- EN HERSTELPAKKET VOOR ARMOEDE EN SCHULDEN			
D1. Extra budget voor het gemeentelijk schuldenbeleid en bijzondere bijstand Met dit budget wordt de gemeentelijke schuldhulpverlening toegerust voor een grotere toestroom van hulpvragen en een efficiëntere en snellere dienstverlening.	Totaal €127.832 - Buren €9.942 - Culemborg €18.079 - Maasdriel €11.143 - Neder-Betuwe €9.754 - Tiel €35.642 - West Maas en Waal €20.092 - West Betuwe €9.980 - Zaltbommel € 13.200	Totaal €261.332 - Buren €20.324 - Culemborg €36.960 - Maasdriel €22.780 - Neder-Betuwe €19.940 - Tiel €72.864 - West Maas en Waal €41.076 - West Betuwe €20.403 - Zaltbommel €26.985	Losse gemeenten
D2. Bijzondere bijstand Middelen voor het vroegtijdig bestrijden van schulden	Totaal €43.729 - Buren €3.361 - Culemborg €6.247 - Maasdriel €3.778	Totaal €89.366 - Buren €6.871 - Culemborg €12.770 - Maasdriel €7.723	Losse gemeenten

MIDDELEN	2020	2021	UITGEKEERD AAN?
	<ul style="list-style-type: none"> - Neder-Betuwe €3.308 - Tiel €12.307 - West Maas en Waal €6.849 - West Betuwe €3.380 - Zaltbommel €4.499 	<ul style="list-style-type: none"> - Neder-Betuwe €6.763 - Tiel €25.160 - West Maas en Waal €14.002 - West Betuwe €6.910 - Zaltbommel €9.167 	
<p>D3. Versnelling van de brede schuldenaanpak en aanpak van armoede</p> <p>Bestaande maatregelen worden opgeschaald en versneld zodat meer mensen snel geholpen kunnen worden. Het gaat om een veertigtal acties op tal van fronten om de schuldenproblematiek terug te dringen, gericht op preventie, snelle en effectieve schuldhulp en een zorgvuldige, maatschappelijk verantwoorde incasso.</p>	Landelijk 11 miljoen		Onbekend
<p>D4. Oprichting van een Waarborgfonds om problematische schulden sneller te kunnen afwikkelen</p> <p>Met dit Waarborgfonds kunnen garanties afgegeven worden voor saneringskredieten. Dit maakt het makkelijker voor gemeenten en andere partijen om saneringskredieten in te stellen. Hiermee kunnen schuldeisers in één keer gedeeltelijk worden betaald, wordt de restschuld kwijtgescholden en houdt de hulpvrager nog slechts één schuldeiser over.</p>	Landelijk 30 miljoen		Onbekend

Bijlage 4. Geïnterviewde personen

Beleidsmedewerkers gemeenten

Tom Bronk Adviseur Sociaal Domein gemeente Buren

Helicon (AOC)

Esther Jansen Zorgcoördinator en orthopedagoog

Jongerenwerk Rivierenland

Bas Manders Jongerenwerker/toekomstcoach Buren, Mozaiek Welzijn
Hüseyin Öztas Jongerenwerker/toekomstcoach Tiel/West-Betuwe, Mozaiek Welzijn
Ralf Reinders Jongerenwerker/toekomstcoach Nederbetuwe, Mozaiek Welzijn

Leerwerkloket Rivierenland

Lia van Beusekom Projectleider

Praktijkonderwijs (PRO) Rivierenland

Jacques van der Hee Stagecoördinator PRO De Brug
Leida Rombout Conrector KWC-Culemborg
Maria Sanstra Stagecoördinator/nazorg RSG Lingecollege
Peter Schaap Directeur RSG Lingecollege

Regio Rivierenland

Siri Nouws Projectleider Transformatiefonds

Rivor (ROC)

Franklin van Rhoon Bestuurssecretaris en beleidsadviseur
Josje Verhoeven Directeur

RMC Rivierenland

Irma Verweij Trajectbegeleider
Jantien Jongepier Trajectbegeleider

S-BB

Maarten Peters Regionaal adviseur Onderwijs & Arbeidsmarkt Rivierenland
Petra Vervoorn Adviseur sociaal domein

UWV

John Swelsen Regionaal beleidsadviseur Rivierenland

Linda de Bruin

Regionaal arbeidsdeskundige

Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) Rivierenland

Femke van Berkel

Uitstroomcoördinator Oosterwijs

Marjan Hubers

Stagecoördinator Brede zorgschool de Cambier

Theo van Kilsdonk

Bovenschools directeur Unit Route Arbeid Tiel Oosterwijs

Werkzaak Rivierenland

Irma Obdeijn

Manager Sociaal Domein

Marina Zuidema

Werkcoach jongeren

Thea van Beusichem

Voormalig werkcoach jongeren/projectleider open
leercentrum

